

СРІБНА ЗЕМЛЯ

ЗАКАРПАТСЬКА ГАЗЕТА ДЛЯ ТИХ, ХТО ДУМАЄ

№ 16 (762) від 2 липня 2010 року

РЕКОМЕНДОВАНА ЦІНА

150 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 61159

ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

У ЦЬОМУ НОМЕРІ:

Таємниці Закарпатського Краєзнавчого музею

Стор.: 4

Вічно живий професор Фединець

Стор.: 5

Відновлені сторінки правди. Осмислення подій складної доби Іваном Коршинським

Стор.: 11

65 РОКІВ З ДНЯ ВОЗЗ'ЄДНАННЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ З МАТРІЮ УКРАЇНОЮ

Стор.: 3

ПРИВІТАННЯ РЕКТОРА УБА - Кав АРХІМАНДРИТА ВІКТОРА (БЕДЬ)

Возлюблені у Господі співвітчизники!

Дорогі закарпатські українці!

Щоб збагнути історичну велич 65-ої річниці Возз'єднання Закарпатської України з Україною, варто поглянути на історичну ретроспективу, в якій українці Закарпаття, тільки впродовж першої половини ХХ століття, прагнули з'єднатися з рештою українських земель та утворити соборну державу – Україну.

Розпад Австро-Угорської імперії та закінчення Першої Світової війни спонукав закарпатців до активізації процесу приєднання до України. Створення Української народної республіки, Західно-Української

народної республіки стали яскравим прикладом для закарпатців у їх боротьбі за соборну Українську державу.

Наприкінці 1918 року Мараморош-Сигетською сільською радою було розповсюджено заклик до інших рад краю про проведення загальних зборів у м. Хусті з метою визначення подальшої долі Закарпаття.

21 січня 1919 року в Хусті зібрався "Собор всіх русинів, живучих на Угорщині" в кількості 400 делегатів від 400 000 українського населення. З'їзд виявив волю приєднатися до УНР.

І хоча за Сен-Жерменським мирним договором від 1919 року, Закарпаття під назвою «Підкарпатська Русь» увійшло до складу Чехословаччини, вже тоді можна було зрозуміти, що наміри українців Закарпаття увійти у єдину спільноту з українцями за Карпатами не зникнуть і подальша історична доля краю буде пов'язана з Україною.

17 жовтня 1937 р. всепросвітанський з'їзд в Ужгороді у маніфесті "До українського народу Підкарпаття" заявив: "Ми не можемо допустити, щоби хтось робив із нас під назвою "руський" москалів, а з наших дітей – яничарів свого народу і духовних калік. Ми не можемо допустити до того, щоби на нашій прадідівській землі за інструкцією відомих ворогів нашого народу і ворогів самої республіки зробили з нас ніде не існуючий окремих "карпаторусський народ", що числив би одних 400-500 тисяч душ. Такий народець не може існувати, не може жити межи великими народами Європи, і такі наміри – то зловісні спроби на наше цілковите винищення.

Ми добровільно прилучилися до Чехословацької республіки, ми є вірними громадянами нашої демократичної держави, – але в мовних і культурних справах ми були і будемо частиною великого 50-міль-

йонного українського народу, і цієї нашої народної та культурної єдності ніколи і нізащо не зречемося".

За два роки (15 березня 1939 р.) Сойм Карпатської України прийняв Закон, відповідно до якого Державним гербом Карпатської України є дотеперішній крайовий герб – ведмідь у лівім червонім полі й чотири сині та жовті смуги в правому півполі, а також тризуб св. Володимира Великого з хрестом на середньому зубі. Державним гімном Карпатської України є "Ще не вмерла України..."

26 листопада 1944 року відбувся Перший з'їзд Народних комітетів, де було проголошено Маніфест про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною. А вже 29 червня 1945 року у Москві було підписано офіційний договір про возз'єднання Закарпаття з УРСР. А 1946 року була утворена Закарпатська область у складі УРСР.

1 грудня 1991 року переважною більшістю голосів, закарпатці підтримали проголошення державної незалежності України, в якій Закарпаття посідає рівноправне з іншими регіонами положення. То ж щиро вітаю усіх краян з 65-ою річницею возз'єднання Закарпатської України з Матір'ю Україною та бажаю національно-свідомого та духовного зростання, мужності, оптимізму, далекоглядності, ідейного єднання, наполегливої праці заради кращого майбутнього нашої країни, звершень та звитяг нам усім на ниві державотворення, але найперше – Божого благословення та мудрості. З роси і води вам!

Професор архімандрит Віктор (БЕДЬ), ректор Ужгородської української богословської академії імені свв. Кирила і Мефодія та Карпатського університету імені А.Волошина

НАШ КАЛЕНДАР

- 2 липня – День працівника державної податкової служби України;
- 3 липня – Міжнародний день кооперації;
- 4 липня – День флоту України.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- 2 липня 1930 р. – Народився український вчений-мовознавець педагог, редактор Петро Лизанець;
- 8 липня 1659 р. – Гетьман України Іван Виговський розгромив військо московського царства під Конотопом;
- 8 липня 1709 р. – Битва під Полтавою військ шведського короля Карла XII і гетьмана України Івана Мазепи з військом російського царя Петра I;
- 8 липня 1905 р. – Народився український поет Юлій Боршош-Кум'ятський (помер 1978 р.);
- 8 липня 1933 р. – Народився український письменник і драматург Василь Вовчок.

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР

7 липня – Різдво Івана Хрестителя.

НАШІ ПОСТІЙНІ РУБРИКИ

УЖГОРОДСЬКА УКРАЇНСКА БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ імені свв. Кирила та Мефодія

ЗА ПРИКЛАДОМ УБА БУДЕ РЕФОРМОВАНО ВСІ ДУХОВНІ ШКОЛИ УПЦ ТА РПЦ

Стор.: 12

КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Августина Волошина

ДЕРЖАВНІ ІСПИТИ ФІЛОСОФІВ БАКАЛАВРІВ

Стор.: 14

65-РІЧЧЯ ВОЗЗ'ЄДНАННЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ З МАТРІ'Ю УКРАЇНОЮ

ВИСТУП ДЕЛЕГАТА ПЕРШОГО З'ІЗДУ НАРОДНИХ КОМІТЕТІВ А. ШЕКЕТИ НА УРОЧИСТОМУ ЗАСІДАННІ В СЕСІЙНОМУ ЗАЛІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОДА 25 ЧЕРВНЯ 2010 РОКУ

Шановні делегати! Дозвольте мені щиро і сердечно привітати усіх присутніх із великим українським святом – Днем Конституції України, 17-ту річницю якої сьогодні відзначаємо.

У всіх цивілізованих народів світу – день конституції відзначається чи не найсвятковіше, бо саме конституція визначає державний лад, формування і діяльність державних органів, національну політику країни, напрямки розвитку економіки, соціального та культурного життя народу, законність та правопорядок в країні.

Тому вся система органів та організацій, кожний громадянин у цих країнах глибоко

поважають Конституцію і незаперечно виконують її норми, які залишаються незмінними протягом багатьох десятиріч. Хочеться надіятися, що саме таке ставлення до конституційних норм посилюватиметься і в нашій країні.

Сьогодні ми урочисто відзначаємо і другу важливу подію в житті України, а особливо закарпатців, – 65-ту річницю завершення процесу возз'єднання Закарпаття з Україною, юридично оформленого на підставі рішень Першого З'їзду Народних Комітетів Закарпатської України, що відбувся 26 листопада 1944 року в м. Мукачеві.

Як відомо, в Маніфесті з'їзду та Договорі про Закарпатську Україну, укладеному 29 червня 1945 року з Чехословацькою республікою, зазначалось, що Закарпатська Україна виходить зі складу ЧСР згідно з бажанням, проявленим населенням краю, возз'єднується зі своєю споконвічною батьківщиною – Україною. Після ратифікації цього договору фактичне возз'єднання було завершено і юридично підтверджено.

Хочеться наголосити, що населення Закарпаття завжди вважало себе частиною великого Українського народу, тому ніколи не втрачало своїх зв'язків з матеріальною і духовною культурою українських братів по

той бік Карпат і не припиняло вести наполегливу боротьбу проти чужоземних поневолювачів за збереження рідної мови, своєї писемності, культури і віри за збереження себе як українського етносу.

Дослідники історії краю наводять численні приклади народних повстань та політичних виступів з вимогами возз'єднання з Україною. А нерідко і з ухвалюванням відповідних рішень. Досить згадати про такі факти в останні століття: це рішення зборів про возз'єднання в Марамороському Сиготі в 1918 р., про скликання Всеукраїнського з'їзду в Хусті 21 січня 1919 р., про утворення в березні 1939 року Карпатської України, коли був сформований шляхом проведення народних виборів сейм Карпатської України, який обрав Президента та Уряд Республіки.

Натхненниками і організаторами цих політичних акцій нерідко виступали політичні та громадські діячі Закарпаття, духовні особи. Вони нагадували закарпатцям «чії ми діти» і тому багатьох із них народ величав «будителями». Такі заяви, як заява Духовництва «За горями то не чужі, а свої» значно впливали на закарпатців і прискорювали рух до визволення краю і його возз'єднання з Україною.

Однак урядові кола, незалежно від того, хто панував на нашій землі в той чи інший період часу, жорстоко придушували будь-які прояви націоналістично-визвольного

руху в краї і тому реальні можливості для возз'єднання склалися тільки після завершення другої світової війни та визволення Закарпаття від чужоземного поневолення.

І ось настає радісний час. По містах і селах ширилась вістка про наміри провести в Мукачеві всенародне зібрання для вирішення долі закарпатців.

26 листопада 1944 р. зібрались 663 представники з усіх куточків Закарпаття. Як делегат від Народних Комітетів – ваш покірний слуга від села Колочава, що на Міжгірщині. З'їзд Народних Комітетів ухвалив відомий Маніфест, що послужив правовою базою для укладення Договору з Чехословацькою республікою.

Хочу наголосити, що процес підготовки був досить складним. Адже певна частина закарпатських політиків робила все, щоб край залишився у складі Чехословаччини, інші агітували за збереження угорської влади в Закарпатті.

Та про багатовікову боротьбу закарпатців, підготовку і проведення з'їзду, про ухвалені З'їздом рішення, а також про ті величезні зміни, що відбулися в краї після возз'єднання неодноразово писалось і говорилось, видано чимало монографій, збірників, на різних форумах, у тому числі і в сьогоднішній доповіді.

Делегат Першого з'їзду Народних комітетів А. ШЕКЕТА

ВИСТУП ГОЛОВИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ МИХАЙЛА КІЧКОВСЬКОГО НА УРОЧИСТОМУ ЗАСІДАННІ В СЕСІЙНОМУ ЗАЛІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОДА 25 ЧЕРВНЯ 2010 РОКУ

Сьогодні ми відзначаємо дві надзвичайно доленосні події, які стали визначальними віхами на шляху становлення української державності, – День Конституції України і 65-ту річницю возз'єднання Закарпаття з матір'ю – Україною.

На древні багатовікової історії українського народу ці дати свідчать про довершеність нашого суспільства, красу і велич устремління наших славних попередників, які душу й тіло положили в ім'я незалежності Української держави. Адже ухвалення Верховною Радою України 28 червня 1996 року нової Конституції засвідчило перед світом, що наша молода країна має свій Основний Закон, який визначає магістральні напрями розвитку України як суверенної і незалежної, соціальної і правової держави.

Підписанням 29 червня 1945 року Договору між Радянським Союзом і Чехословацькою Республікою про возз'єднання Закарпаття із Радянською Україною завершилась сповнена героїзму і драматизму боротьба закарпатців, всього українського народу за об'єднання історичних українських земель у єдиній Українській державі.

Знаменно, що названі події збігаються в календарі. Для нас, закарпатців, вони взаємно доповнюють одна одну своїм історичним значенням. Тому, як і годиться, відзначаємо їх разом, як єдине свято, котре об'єднує покоління, проймає наші помисли і почуття глибокою вдячністю борцям за незалежність, возз'єднання краю і будівничим суверенної Української держави. Дозвольте від імені обласної ради, обласної державної адміністрації, депутатів місцевих рад усіх рівнів сердечно привітати вас, усіх краян із Днем народодовладдя і 65-ю річницю возз'єднання. Бажаю вам доброго здоров'я, родинного благополуччя, вагомих успіхів у праці, творчості, навчанні, щоб ваші мрії збувалися, щоб наша держава міцніла і розвивалася, ставала в рівень з найрозвинутішими країнами Європи, а наш край – рідне Закарпаття – достойно представляв Україну перед країнами Європою як один із передових її регіонів.

Шановні учасники урочистого зібрання!

У таких знакових подіях, які ми сьогодні відзначаємо, з особливою силою відчувається зв'язок століть, епох і поколінь. У ньому простежуємо витoki державності від Київської Русі до сьогодення. І, як на мене, буде правильно, коли своїм дітям й онукам нагадаємо, що ми не є безіменною нацією на великій дорозі історії, що не подарунком долі впала нам можливість жити єдиною родиною у незалежній Українській державі, державі, котра має свою Конституцію – той юридично-правовий документ, який визначає її роль, місце і перспективи у світовому співтоваристві.

Століттями країни уми України думали про державні механізми і гарантії прав і вольностей українського народу. На цьому шляху до сучасної демократичної держави були і перша в Європі Конституція, написана 300 років тому Пилипом Орликом, і конституційні починання Кирило-Мефодіївського братства, третій і четвертий Універсали Української Центральної Ради, і правові акти часів гетьманату, Конституція Української Народної Республіки, чотири Конституції Радянської України. Навіть цей, далеко не повний, перелік засвідчує про складний, але поступовий розвиток конституційного процесу.

З урахуванням пройденого шляху 16 липня 1990 року Верховною Радою було ухвалено Декларацію про державний суверенітет України, якою розпочався якісно новий етап до створення і прийняття Основного Закону України як незалежної і суверенної держави.

На цьому етапі довелось долати нескінченні протиріччя, зумовлені труднощами

перших кроків становлення і утвердження молодого Українського держави, складні внутрішні політичні, соціальні й економічні чинники, зумовлені переходом суспільства до ринкових відносин, змінами форм власності, демократизацією суспільних процесів, поверненням до джерел історичної правди й людської справедливості, а також вивчалися конституції багатьох держав, міжнародні конвенції, історичний досвід інших країн.

Тому ще раз хотілося б наголосити, що не по розкішній килимовій доріжці прийшла до народу 28 червня 1996 року Конституція України. Її прийняття стало епохальною подією ще і тому, що засвідчило незворотність утвердження в Україні справжнього народодовладдя, демократичних засад суспільного життя, реальне, як на той час, розширення прав і повноважень місцевого самоврядування.

Зважмо і на те, що прийняття Конституції закріпило правові основи незалежної України, її суверенітет, територіальну цілісність. Це ефективно спрацювало на підвищення міжнародного авторитету України і на світовій арені, реалізації євроінтеграційного курсу нашої держави.

Сьогодні прийнятним для всіх нас повинно стати кредо Президента України: «Робота і результат – в ім'я процвітання Батьківщини». Пам'ятаючи при цьому, що Конституція, одна для всіх. Будемо ж поважати її і неухильно дотримуватися її вимог. Бо дню сьогоднішньому передувала багатовікова історія народження суверенної держави, здійснення віковичного права українського народу на самовизначення.

Найголовніший підсумок, на якому я б наголосив, – це те, що ми, українці, незважаючи на всі випробування, які випали на нашу долю упродовж тисячоліть, збереглися як нація, не розбіглися по сусідах, зібрали-таки до купи свої землі й нині спільно повинні будувати свою незалежну, соборну державу.

Кожен з нас відповідальний перед Богом, власною совістю, минулими, теперішніми і грядущими поколіннями за державу, на сторожі якої стоїть Основний Закон.

Сьогодні найголовніше, щоб положення Конституції наповнювалися реальним змістом, щоб слово і діло у повсякденному житті співпадало із буквою і духом Конституції України. Тільки тоді верховенство права і торжество законності стануть без-

перечною реалією нашого життя. У цьому – запорука стабільності, добробуту, реалізації всіх прав, які гарантує громадянам України Основний Закон нашої незалежної держави.

Шановні друзі!

Домагатись і досягти цього – наш священний обов'язок, наша свята повинність перед тими багатьма поколіннями, які боролись за визволення краю з тисячолітньої неволі, за його возз'єднання з матір'ю – Україною, щоб в її обіймах діти Срібної землі разом з усім українським народом мали всі можливості для повноцінного життя, духовного і культурного розвитку.

Отже, День Конституції України і 65-річчя возз'єднання Закарпаття у єдиній українській родині – дві події, що разом створили одне прекрасне свято. Свято, яке об'єднує нас у найсвітліших прагненнях та устремліннях на благо розвитку України, розвитку нашого рідного краю.

Тож щиро вітаю всіх – ветеранів Великої Вітчизняної війни і учасників партизанського руху на Закарпатті, делегатів Першого з'їзду Народних Комітетів Закарпатської України і патріотів, які мужньо пройшли крізь пекло гулагів, учасників повоєнної відбудови краю, нинішніх трудівників, які перетворюють наш край у край садів і виноградників, потужну всеукраїнську оздоровницю, центр туризму.

Від душі бажаю вам упевненості і радості, родинного благополуччя, всіх щедрот людського життя!

Миру вам і благодаті!

Слава Україні!

Голова Закарпатської обласної Ради Михайло КІЧКОВСЬКИЙ

65-РІЧЧЯ З ДНЯ ВОЗЗ'ЄДНАННЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ З МАТРІЮ-УКРАЇНОЮ В ПОЛІТИКО-ПРАВОВОМУ АСПЕКТІ

29 червня 2010 року виповнилося 65 років з Дня, коли Закарпатську Україну було возз'єднано з Матір'ю-Україною. Та незважаючи на те, що процес возз'єднання був законним, історично виправданим і відповідає багатотомковим бажанням закарпатців, питання про законність чи незаконність возз'єднання і по сьогодні дискутується окремими політиками, вченими як в Україні так і за кордоном.

Акт возз'єднання Закарпаття з Україною в червні 1945 року піддається особливій критиці з боку окремих політичних та наукових діячів Угорщини, Чехії, Росії і представників течії «політичного русинства» як в Україні, так і за її межами, що відстоюють антиукраїнські інтереси споконвічних недругів української державності. Звичайно, за всіма цими критиками, з одного боку, стоять інтереси неукраїнських держав, націй, які вони представляють, а з другого боку – власне амбітні політичні переконання, які в тій чи іншій мірі нині є виявом внутрішнього невдоволення крахом у 90-х роках ХХ століття комуністичного режиму і розпадом СРСР, а також – процесом подальшого становлення України як соборної, незалежної, демократичної держави.

Проте аналіз політичних та правових документів на засадах дотримання норм міжнародного права з правової точки зору не викликає сумніву щодо законності возз'єднання Закарпатської України з Україною, а саме щодо законності і легітимності Договору між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Чехословацькою Республікою про Закарпатську Україну від 29 червня 1945 року. Про це свідчить наступне.

За умовами Сен-Жерменського Мирного Договору між Антантою і Чехословацькою Республікою від 10 вересня 1919 року територію Подкарпатської Русі (Закарпаття) на правах широкої автономної було приєднано до Чехословацької республіки.

4 червня 1920 року урядова делегація Угорщини підписала Тріанонський Мирний договір, за яким відмовилася від території Подкарпатської Русі (1919-1939 рр.), Карпатської України (1938-1944 рр.), Закарпатської України (1944-1945 рр.) разом із населенням на користь Чехословацької республіки.

У подальшому рішення Сен-Жерменського Мирного договору, хоч і з певними обмеженнями автономних прав Подкарпатської Русі, були закріплені в §3 Конституції ЧСР, прийнятій Революційним Народним Парламентом (РНП) Чехословацької Республіки 29 лютого 1920 року. Зокрема, у відступі 2, §3, загальних постанов Конституції ЧСР зазначалось: «Автономна територія Подкарпатської Русі, яка дістане найширшу автономію сумісну з цілістю Чехословацької республіки, буде невід'ємною частиною цієї цілості і на основі добровільного приєднання згідно з договором між Голловниками і Союзним потугами та Чехословацькою республікою...»

Таким чином, у відповідності до норм міжнародного права територія Подкарпатської Русі (Закарпаття) законно і легітимно на правах автономного утворення 10 вересня 1919 року була включена до складу Чехословацької республіки, яка являлася суб'єктом міжнародного права. Правда, при цьому слід зазначити, що приєднання Подкарпатської Русі (Закарпаття) до Чехословацької Республіки в 1919 році було вчинено проти волі більшості українського населення краю та уряду Української Народної Республіки.

Так, зокрема, всенародні збори в Хусті, які відбулися 21 січня 1919 року за участю 420 делегатів, кожен з яких представляв тисячу виборців краю, одностайно прийняли рішення про возз'єднання Подкарпатської Русі (Закарпаття) з Україною. До цього форуму національні ради «закарпатських українців: в Любовні – 8 листопада 1918 р., в Сваляві – 8 грудня, в Марамороськім Сиготі – 12 грудня, в Ясіні – 10 січня 1919 р.» висловились також за приєднання краю до України. 10 грудня 1918 року угорський уряд з метою зберегти Подкарпатську Русь (Закарпаття) в складі своєї держави, створивши перед тим в м. Будапешті «Руську Народну Раду», скликав з'їзд (в основному зі змодеризованих русинів-українців). На з'їзді була запрошена і делегація із Подкарпатської Русі (Закарпаття). Чисельність делегатів з'їзду досягла майже 500 чоловік. Головою з'їзду було обрано доктора Августина Штефана. При цьому, переважна більшість делегатів з'їзду в м. Будапешті висловились

за приєднання краю до України. Рішення на з'їзді прийнято не було, оскільки на вимогу делегатів з'їзду було перенесено в м. Хуст, де він і відбувся 21 січня 1919 року.

22 січня 1919 року в столиці України м. Києві, де відзначався акт соборності (злуки) України, возз'єднання західних і східних українських земель, Подкарпатська Русь (Закарпаття) розглядалась як складова частина української держави. На акті соборності (злуки) була присутньою і уповноважена делегація від українців Карпатської Русі (Закарпаття). Урядова делегація Української Народної Республіки, що офіційно брала участь у роботі мирної конференції в Парижі в 1919-1920 роках, виступила проти приєднання Подкарпатської Русі (Закарпаття) до ЧСР.

Однак воля українців Подкарпатської Русі (Закарпаття) та позиція урядової делегації Української Національної Республіки не були враховані державами Антанти. Хоча західноєвропейські держави, зокрема Чехословацька, усвідомлю-

(парафінування) міждержавних договорів.

У відповідності до Конституції ЧСР 1920 р. Чехословацька була соборною і неподільною державою. Її територія проголошувалась цілісною і неподільною. Найвищими органами державної влади визнано президента, уряд, парламент. При вирішенні питання про зміну кордонів, незважаючи на те що Чехословацька Республіка творила державу у складі фактичної федерації Чехії, Словаччини і автономної Подкарпатської Русі, від імені ЧСР могли виступати тільки найвищі органи державної влади: президент, уповноважений ним уряд та парламент. Таким чином, суб'єктом міжнародного права з питання щодо зміни кордонів держави, а тим більше, уступку частини території на користь іншої держави (в тому ж рахунку і щодо складової суверенної держави – автономного утворення Подкарпатської Русі) в листопаді 1944 – січні 1946 років від імені Чехословацької Республіки територіальних складових могла бути тільки Чехословацька держава в лиці її найвищих органів державної влади: президента, уряду та парламенту.

Поряд з тим, враховуючи те що у відповідності до Конституції ЧСР станом на 1938-1946 рр. останнім офіційним урядом Подкарпатської Русі вважався уряд на чолі з Августином Волошином, якого

вали, що русини-українці Подкарпатської Русі є складовою частиною української нації. Про це, зокрема, засвідчує і рішення Комісії Академії Наук Чехословацької Республіки від 4.12.1918 року на запит Міністерства шкільництва й народної освіти в Празі, надіслане листом за № 62.756/19, щодо літературної мови русино-українського населення краю.

У зазначеному документі вказувалось: «п.2. Штучно творити іншу літературну мову для мешканців Карпатської Русі було би не тільки дуже тяжко, але з наукового погляду зовсім помилково, а з точки зору нашої слов'янської політики – небажано.

п.3. З уваги на те, що місцевий русинський діалект Карпатської Русі, про який іде мова в статуті, є, без сумніву, діалект малоруський (український – авт.), тому потрібно признати для тамтешнього населення літературну мову малоруську (українську – авт.), яку вживають його сусіди і одноплемінники, себто, галицьку українську».

Поряд із вищевикладеним слід зазначити, що протягом тривалого часу уряд ЧСР зводив у вирішенні питання про реалізацію взятих на себе зобов'язань на основі Сен-Жерменського мирного Договору щодо надання Подкарпатській Русі найширшої автономії. Це зобов'язання урядом ЧСР було здійснено тільки в жовтні 1938 року, фактично напередодні розпаду Чехословацької Республіки під впливом фашистської Німеччини, коли 11 жовтня 1938 року було сформовано перший автономний уряд Подкарпатської Русі.

Повертаючись до подій листопада 1944 – січня 1946 років, думаю, що не потрібно окремо зупинятись на питанні про те, що у відповідності до норм та практики міжнародного права, яке визнає і гарантує дотримання принципів державного суверенітету (як внутрішнього, так і зовнішнього) у міждержавних відносинах, тільки легітимні і у встановленому порядку визнані суб'єкти міжнародного права мають право на укладання, підписання та ратифікацію

офіційно і законно в березні 1939 року автономний Союз обрав Президентом Карпатської України, то вищезазначені питання підлягали погодженню із зазначеним урядом. Проте на листопад 1945 – січень 1946 років конституційний уряд Карпатської України на чолі з А. Волошином де-факто не діяв і де-юре, як не парадоксально, ні урядом ЧСР, ні урядом СРСР не визнавався. Та, незважаючи і на вищевикладене, суб'єктом міжнародного права щодо питання зміни державних кордонів і уступки частини території суверенної держави на користь СРСР з боку ЧСР могла бути тільки Чехословацька держава в лиці її найвищих органів державної влади. Що ними і було зроблено.

Що ж до Української Радянської Соціалістичної Республіки, то слід мати на увазі наступне. У відповідності до ст.13 Конституції СРСР та ст.13 Конституції УРСР 1937 року Українська Радянська Соціалістична Республіка входила до складу союзної держави – Союзу Радянських Соціалістичних Республік. На виконання ст. ст. 14, 15 Конституції СРСР суверенітет Української Радянської Соціалістичної Республіки обмежувався щодо окремих питань, віднесених до відання Союзу Радянських Соціалістичних Республік в особі його найвищих органів – державної влади та органів державного управління.

Це ж положення було внесено і до Конституції УРСР 1937 року. Зокрема, згідно з п. а) ст. 14 Конституції СРСР, до відання союзної держави належало представництво СРСР у міжнародних відносинах, укладання, ратифікація і денонсація договорів СРСР з іншими державами, встановлення загального порядку у взаємовідносинах союзних республік з іноземними державами.

У відповідності до ст. ст. 14 п.а), 15, 49, 68 п.г) Конституції СРСР, Президія Верховної Ради СРСР, як один з найвищих органів державної влади Союзу Радянських Соціалістичних Республік, правомірно уповноважила В.М. Молотова, заступника Голови Ради Народних Комісарів Союзу РСР

і Народного Комісара закордонних справ Союзу РСР, на підписання Договору між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Чехословацькою Республікою про Закарпатську Україну від 29 червня 1945 року. Відповідно ж до ст. 49 п.п.б), п) Конституції СРСР, Президія Верховної Ради СРСР ратифікувала вищезазначений Договір і видала Указ про затвердження подання Президії Верховної Ради УРСР і про утворення в складі Української Радянської Соціалістичної Республіки Закарпатської області.

Що ж до діяльності Народної Ради Закарпатської України (надалі НРЗУ), слід зазначити, що з правової точки зору НРЗУ та її органи ні за законодавством ЧСР, ні за законодавством СРСР та УРСР не можна визнати Конституційними органами державної влади чи місцевого самоврядування. Але поряд з тим, одночасно НРЗУ та її органи, Комітети на місцях фактично здійснювали політичну владу на Закарпатті у період з 1944 по 1946 роки, яка визнавалась населенням краю.

У зв'язку з цим, на думку автора, Народну Раду Закарпатської України та утворені нею органи управління, прокуратури, суду в період з 1944 по 1946 роки правильно було б розглядати не як конституційні органи державної влади, а як тимчасові органи революційної влади на території Закарпаття, що діяли під протекторатом і опікою КПРС та органів державної влади СРСР, але які не були визнані державами світу. Відповідно, за таких умов участь представників НРЗУ в підписанні Договору про возз'єднання Подкарпатської Русі (Закарпаття) з Україною не було обов'язковим і не передбачалось нормами як міжнародного права, так і законодавством ЧСР, СРСР і УРСР.

Тож, враховуючи вищевикладене та зважаючи на споконвічну волю закарпатських українців, з точки зору норм міжнародного права, Конституції ЧСР, СРСР та УРСР, Договір між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Чехословацькою Республікою про Закарпатську Україну від 29 червня 1945 року був підписаний належними і уповноваженими суб'єктами міжнародного права і у встановленому порядку ратифікований найвищими органами державної влади Чехословацької Республіки та Союзу Радянських Соціалістичних Республік і не викликає жодних правових застережень щодо його законності та легітимності.

Прикрим фактом залишається тільки те, що в процесі підписання вище зазначеного Договору, Закарпаття, а відтак і Україна, втратили ряд своїх природно-історичних територій із значною кількістю українського населення, що відійшли до Румунії, Угорщини та Чехословацької Республіки.

З часом значна частина українців Закарпаття, що опинилися у складі чужих держав, насильно або штучно були асимільовані (змадьяризовані, зіловакізовані, зрумунізовані), а інші, що зберегли свою національну приналежність, на сьогодні відносяться до категорії національних меншин на свої ж рідні давньоукраїнські землі, але у складі інших державних утворень.

Використані джерела і література

1. Про Закарпатську Україну (збірник матеріалів). – К.: Українське державне видавництво. – 1945.
2. Шандор В. Закарпаття, історико-правовий нарис IX ст. – 1920. – Нью-Йорк, Карпатський Союз. – 1992.
3. Нариси історії Закарпаття. Том II (1918-1945). – Ужгород: вид-во «Закарпаття». – 1945.
4. Конституція ЧСР від 1920 р. Sdírka zákonů a nařízení státu Československého. Ročník 1920. V Praze. Státní tiskárna, 1920. С. 255-267.
5. Конституція (основний закон) Союзу Радянських Соціалістичних Республік. – К.: Видавництво політичної літератури України, 1972. С. 5.
6. Конституція (основний закон) СРСР. Конституції (основные законы) Союзных Советских Социалистических республик. ИМ. – И-во «Известия Советов депутатов трудящихся СССР», 1972. С. 78. Там само. С. 5-7.

Архимандрит Віктор (БЕДЬ), доктор філософії, доктор богослов'я, професор, ректор Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія та Карпатського університету ім. Августина Волошина

ПЕРШИЙ В УКРАЇНІ ПАМ'ЯТНИК РУШНИКУ

Пам'ятник весільному рушнику в Ужгороді – єдиний витвір мистецтва, присвячений цьому обрядовому предмету.

Пам'ятник такого типу (лежачий пам'ятник) перший у Закарпатті, а українському весільному рушнику – перший в нашій країні. Його меценат Михайло Качур, директор «Турбогазу», мав мрію: до фестивалю «Закарпатський парад наречених» зробити подарунок рідному місту. В неділю 27 червня о 14.00 на набережній Незалежності перед РАГСом відбулося урочисте відкриття незвичного пам'ятника. До відкриття пам'ятника рушнику були залучені спеціаліст РА «Шарк» (Юрій Дуб) та працівник Ужгородського РАГСу (Тетяна Скларова). Наречені і гості свята мали задоволення стати на рушничок і політати на крилах власних мрій, наповнивши їх походом прадавньої символіки, яка нашим предкам приносила Щастя!

ПАРАД НАРЕЧЕНИХ

160 жінок і дівчат взяли участь у Параді наречених, який відбувся минулої неділі в Ужгороді. Організатори присвятили це жартівливе дійство Дню молоді і Дню Конституції України.

Мета заходу: не тільки розважити місцевих жителів і численних туристів, але й привернути увагу громадськості, особливо молоді, до таких цінностей, як сім'я, шлюб, родинні традиції... У рамках Параду проведено конкурси на найкращу зачіску, макіяж, весільний букет, найгарнішу весільну сукню, найоригінальніше весільне вбрання, фест «Закарпатська свадьба», автопробіг весільного кортежу вулицями міста, пішу ходу наречених центром Ужгорода, жартівливі реєстрації шлюбу, фотовиставку тощо. Проведено і благодійну акцію «Танець молоді» – закарпатський весільний обряд, коли кожен бажаючий, заплативши певну суму, може потанцювати чардаш із нареченою. Всі зібрані кошти будуть передані на благодійність. Також учасниці параду взяли участь у відкритті символічного «Українського весільного рушника» біля споруди РАГСу. Завершився Парад наречених святковою вечіркою в одному з нічних клубів міста.

Наречена Інна. Зачіска та макіяж салон «Діана»

ТАЄМНИЦІ ЗАКАРПАТСЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Нещодавно Закарпатському краєзнавчому музею виповнилось 65 років. Про урочистості та святкування вже писалося у багатьох закарпатських ЗМІ. Тож ми вирішили висвітлити тему розвитку музею та його популяризації, стан і перспективи, нові експозиції і плани на майбутнє.

Коли поспілкуєшся зі співробітниками Закарпатського краєзнавчого музею, то розумієш, що Бог поклав на них велику місію – місію хранителів історії нашого краю, яка навіть сьогодні залишається мало дослідженою. Окремі її фрагменти стали доступними широкому загалу завдяки ентузіазму «фанатів», які здатні працювати заради ідеї. Насправді, експозиції музею відкривають лише частину з його фондів. Тисячі предметів, виготовлених у різні епохи, та нечитані історичні документи ще приховують від нас чимало таємниць.

БІЛЬШЕ 100 ТИСЯЧ ЕКСПОНАТІВ

Нині експозиція музею налічує близько 115 тисяч експонатів. Тут зібрана найбільша в Україні колекція бронзових і кельтських предметів, цікаве зібрання старовинних монет (12 тисяч експонатів), колекція народних інструментів. Велику цінність представляють археологічні знахідки древньої історії Закарпаття, епохи палеоліту, мезоліту і неоліту. Особливий інтерес викликає унікальна колекція холодної і вогнепальної зброї XIV – початку XX століть. Центральним експонатом, безумовно, є шабля Трансильванського князя і польського короля Іштвана Баторі (1576). Руків'я зброї прикрашені цінними каменями. З одного боку шаблі напис латинською: «За Бога, за Батьківщину», з іншого: «Удача і слава належить переможцям». Не менш цікавими є обладунки польського крилатого гусара XVII ст. та величезний дворучний меч німецького лицаря XVI ст. Окрім того, тут зібрана зброя різних епох, що належала воїнам різних країн світу: Франції, Італії, Угорщини, Австрії, Пруссії, Індії, Туреччини, Росії, Грузії, Китаю. У музеї також зберігаються унікальні старовинні книги. Серед них рукописне Королівське Євангеліє (1401), Біблія руська (1519) Франциска Скорини, Острозька Біблія (1581) Івана Федорова та багато інших.

Багато цікавого можна побачити у фондах відділу природи. До прикладу, скам'янілий скелет риби-тунця, який 35 мільйонів років, скам'янілі рештки доісторичних морських їжаків і молюсків, кістки і зуби мамонта, печерного ведмеда, гігантського оленя, зубра, одна з крашчих в Україні колекція опудал птахів і звірів, колекція гербаріїв.

Отож, одного теплого дня ми з колегою Наталкою Гумен-Біланч вирішили завітати до Ужгородського замку і поспілкуватися з його співробітниками про перспективи і досягнення Закарпатського краєзнавчого музею. На наш запитання люб'язно погодилася відповісти учений секретар Закарпатського краєзнавчого музею Валерія Іванівна Русин.

НОВІ ЕКСПОЗИЦІЇ

– Розкажіть, якими новинками може порадувати музей відвідувачів?

– З нагоди 65-річчя заснування Закарпатського краєзнавчого музею відкриті три експозиції. 18 червня після урочистостей представлено виставку під назвою: «Закарпатському краєзнавчому музею – 65 років». Автор ідеї створення цієї експозиції – науковий співробітник відділу історії Людвіг Іванович Філіп. Виставка побудована на архівному матеріалі з наших фондів: документи, коротка історія музею, його відділів і структурних підрозділів, світлини всіх працівників, які трудилися тут за 65 років. До свята ми також підготували виставку «Спортивні нагороди 20 - 30-х років», що висвітлює історію розвитку спорту на Закарпатті. Вона є досить цікавою, бо побудована на оригінальних експонатах. Автор ідеї – Михайло Джихман. Нещодавно була відкрита експозиція, присвячена періоду Другої Світової війни (представлено зброю, нагороди, військове вбрання, одяг полонених концтаборів та інші речі). Є у нас прекрасні зразки вишивок. Тому ми вирішили

їх показати окремо. Наприклад, дуже цікаві зразки із села Росішка Рахівського району. Сподіваюся, що у майбутньому ми зможемо створити і каталог вишивок, підготуємо для них спеціально відведений зал.

– А що нового створено науковими працівниками музею за останній час?

– У 2009 році, з нагоди 70-річчя Карпатської України, ми відкрили повністю нову, сучасну експозицію, з використанням ди-зайнерських ідей, під назвою: «Закарпаття між двома світовими війнами». Повністю поновили експозицію «Карпатська Україна», значно відновили меморіальну кімнату музею отця Августина Волошина – Президента Карпатської України.

Не так давно була відкрита виставка холодної і вогнепальної зброї XVI – XX століть. Звичайно, тут викладена не вся зброя з фондів музею. Але все, що вважала за потрібне автор ідеї завідувач відділу історії Олена Кобаль, було викладено, відреставровано, приведено до порядку, експозиційного вигляду.

Йосип Кобаль працює над повним звітом археології Закарпаття. Думаю, що жоден музей України не може похвалитися такими колекціями, які маємо ми, особливо, виробами з бронзи. Це, в першу чергу, зумовлено розміттям археологічних культур, які є на Закарпатті. Павло Федака започаткував краєзнавче обстеження сіл області в 1993 році. Вже у 2008 було обстежено близько 300 сіл. Олександр Дзембас працює з Невизьким замком. Він дав нам стільки експонатів, що вистачить для цілих поколінь майбутніх дослідників. Зібраний ним матеріал дає змогу стверджувати, що замок був побудований не в XIII ст., а набагато раніше. Побуває думка, ніби перші кам'яні укріплення Середньовіччя з'явилися у Франції. Багато європейських вчених стверджують, що племена там стали цивілізованими раніше за східноєвропейські. Зібрані Олександром Дзембасом дані дозволяють нині стверджувати зовсім протилежне. Однак це потрібно довести...

Взагалі, варто наголосити, що дуже багато документів у фондах музею ще чекають свого часу. Чи знаєте ви, що нам катастрофічно бракує латиністів? Напевно, останнім латиністом був Федір Сас, якого пам'ятаю, бо була його студенткою. Він перекладав твори Михайла Лужка. До речі, у наших фондах є оригінали книг Лучкая, зокрема «Церковно-слов'янські бесіди». Я вже не кажу про об'ємні матеріали на староукраїнській мові. Також в архівах музею досі лежать недоторканими старовинні документи німецькою, чеською, польською... Майбутні дослідники історії Закарпаття мають володіти цими мовами, щоб пізнати і розкрити всю її глибину.

Але ця справа дуже цікава. І коли людина в неї поринає, їй важко відірватися. Я зовсім випадково знайшла листи Івана Раковського. Хто би міг подумати? Переглядала документи, бачу підпис – Іван Раковський. 13 листів. Хоча почерки з першого погляду у всіх різні. Я в тих листах знайшла, що Товариство Василя Великого мало тут одну кімнату. І тоді зрозуміла, наскільки в тих залах представлена духовна культура Закарпаття. А вже з 1775 року тут була розташована духовна семінарія – основа культурно-просвітницьких організацій нашого краю.

ІДЕЇ, ЯКІ ПОТРІБНО ВТІЛИТИ В ЖИТТЯ

– Як щодо міжнародної співпраці?

– Ми співпрацюємо з музеями Словаччини, Чехії, Угорщини... обмінюємося досвідом. На урочисте святкування ми також запросили чимало закордонних гостей. Наразі основною проблемою є те, що змінилось багато директорів (певно, через фінансову кризу). Доводиться заново налагоджувати контакти.

Я особисто відвідувала музеї, подібні до

нашого у країнах Євросоюзу, і я вам скажу, що ми їх в чомусь випереджаємо, особливо це стосується роботи в науковому плані. А от щодо проведення культурно-освітніх заходів, то тут вже ми перейняли досвід у закордонних колег. Наприклад, «Музейний Миколай». У мене є ідея провести «Музейну ніч». Це вже практикується у Львові, у сусідів в Угорщині. Маю надію, що у майбутньому з'являться і оглядові башти.

– Які плани на майбутнє?

– Якби ви знали, скільки у всіх наукових працівників тут виникає ідей. Та на жаль, усе відразу неможливо реалізувати... Тим більше, коли постійно відчувається нестача коштів.

Планується створення у музеї повнопрофільної експозиції, яка б охоплювала всю історію нашого краю, починаючи від найдавніших епох і донині. Спочатку геологія та археологія. Від періоду Середньовіччя вже переходимо у відділ історії. Продовжать експозиції зали, присвячені історії Карпатської України, зокрема меморіальна кімната отця Августина Волошина. І закінчимо сьогоднішнім... Тобто, справжня повнопрофільна експозиція, де кожен зможе отримати максимум знань про Закарпаття. Вже затверджена концепція структури проекту, але це тільки в перспективі, оскільки потребує величезних капіталовкладень.

Та ми віримо, що втілимо цю ідею, бо ж попит на музей із року в рік зростає. Все, що вже зроблено нами, зроблено саме за рахунок збільшення популярності Ужгородського замку. Це видно із книги відгуків, з якої ми знаємо, що у нашому музеї є на що подивитись.

Ми несемо наукову функцію, але мусимо виховувати й естетичні смаки у людей, і патріотичні риси, закликати до збереження навколишнього середовища... До речі, відділ природи інтенсивно працює з підростаючим поколінням. Тут ми плануємо застосувати аудіовізуальні засоби, які б відтворювали спів пташок, дзюрчання потічків... Хоч меблі у цьому відділі й застаріли, проте збереглися прекрасні опудала звірів, багато з яких зроблені ще Олександром Грабарем.

ЦІКАВИНКИ ВІДДІЛУ ПРИРОДИ

До відділу природи нас провів науковий співробітник Закарпатського краєзнавчого музею Михайло Біланч. Він розповів, що тутешня експозиція представляє відвідувачам живу і неживу природу Закарпатської області. Побудована вона за висотним принципом: береться до уваги природа низовини, передгір'я та гірських поясів. Наявні різноманітні тематичні виставки, як-от: «Птахи ряду горобцеподібних», «Птах року», «О. Грабарь – любитель і знавець природи» та ін. Об'ємні експозиції доповнюються також власне інформаційним (карти, стенди) і специфічно художнім (малюнки, художньо-наукове фото) оформленням. За словами науковця, перед створенням нового розділу експозиції співробітники здійснюють наукову обробку фондів літератури, формуючи експозиційний план цього розділу, а далі приступають безпосередньо до створення експозиції: оновки вітрин, естетичного розміщення експонатів у вибраній послідовності та ін. Наприклад, вашій увазі пропонується новостворена масштабна кольорова геологічна карта із графічним зображенням родовищ. Нещодавно був відкритий розділ експозиції «Геологічна будова та палеонтологічне минуле краю».

Руслан ФАТУЛА

ПОДАРУНОЧОК ДЛЯ МАЛЕНЬКИХ ДІТОЧОК

Днями полицка крайової дитячої літератури поповнилась книжечкою «Відгадай та розмалюй», що побачила світ в «Поліграфцентрі «Ліра». Проект втілили у життя поетеса Наталія Гумен-Біланіч та студент IV курсу Коледжу мистецтв ім. А. Ерделі (спеціальність – дизайн) Іван Бучмей.

Допитлива малеча довідається з віршів-загадок про чарівний світ тварин, які живуть не тільки у наших краях, але й у далеких заморських країнах.

Без сумніву, тандем поетеси Н. Гумен-Біланіч і художника І. Бучмея виявився воістину творчо-продуктивним. Кожен чотиривірш супроводжується вдалими малюнками, які дозволяють непосидючій юні проявити власну фантазію і на свій смак розмалювати картинку. Впевнений: напівказковий мальовничий світ неодмінно зачарує дитину насамперед простотою, загадковістю, розповідь та покаже багато цікавого і нового.

Нагадаю, що мисткиня слова дебютувала раніше збіркою віршів «Здивований світанок» (1998 р.), дитячою казкою «Мишка», виданою Закарпатською обласною організацією ТОВ Червоного Хреста (2002 р.), книжкою «Мелодія цвітіння» (2006 р.). Також перу Наталії Гумен-Біланіч належать численні публікації, що виходили в різний час у закарпатській періодиці.

Удвічі приємно, що поетеса працює в редакції «Срібної Землі», а тому, розділяю-

чи з колегою радість із нагоди виходу її чергової книжки, бажаємо їй і надалі плідної творчої праці, натхнення та нових цікавих книжок.

P.S. Восени на книжковому форумі у Львові видавництво Ліра з-поміж решти виданих книжок презентуватиме і цю.

Придбати розмальовку ви зможете з наступного тижня у книгарні «Книголюбчик», що на пр.Свободи.

Іван ТУПИЦЯ

ВІЧНО ЖИВИЙ ПРОФЕСОР ФЕДИНЕЦЬ

Нещодавно я розмовляла з відомою 93-річною піаністкою з Ужгорода Маргаритою Немеш. Розповідаючи про своє життя, згадала і про Олександра Фединця та надану їй хірургом фахову допомогу. «Інтересно, ба як там поживає пан дохтор?» – спитала мене пані Маргарита. Кажу, що професор помер 24 роки тому. «Што, справді? Та не може бути, він був істинним дохтором», – Маргарита Іванівна не йняла віри, що навіть істинні дохтори не є вічними на землі.

Торік була в Хусті. На зупинці спитала двох літніх жінок, як дістатися вулиці генерала Петрова – хоча і була там кілька разів, але водій автобуса зупинився у незнайомому для мене місці. «Скажіть, до кого вам треба, бо вулиці добре не знаємо». Кажу, до Фединця Саші, лікаря. «Та ж Олександр Васильович живе в Ужгороді», – відповіли вони. Кажу, що професор помер ще у 86-му, а я їду до його родича, однофамільця. Жінки не вірили, що знаного лікаря вже нема в живих. Хоча, кажуть: людина живе доти, поки про неї пам'ятають. А про Фединця та його добрі діла і справді пам'ятають люди. 13 червня відомому хірургові Олександрові Фединцю виповнилося б 113 років. Він похований на Кальварії в Ужгороді.

Фединець – то був справжній доктор: у нього був лік на всі хвороби і він знав підхід до кожного пацієнта.

24 роки тому, не доживши декілька місяців до 90 літ, помер відомий лікар-хірург Олександр Фединець. Цю звістку в його рідному Малому Раківці на Іршавщині люди сприйняли, як непоправну втрату. «Фединець помер», – переказували малораківчани одне одному, стискаючи руки і заливаючись сльозами. Проводжати його в останню путь до Ужгорода поїхало багато односельчан, майже всі вчителі місцевої школи. На той час я ще не зовсім розуміла, ким був мій родич і яке значення мав для людей, з якими їх зводила доля. Мені було тільки 12 років.

Пригадую, як вступала до УжДУ (тепер УжНУ) 1992 року, член приймальної комісії, заглянувши до моєї анкети, запитала: «Ви з Малого Раківця?» І, не дочекавшись моєї відповіді, радісно сказала: «Та ж у цьому селі народився Великий Фединець! Він мамку мою врятував. Таку складну операцію зробив, за яку ніхто не брався. Його руки і серце були призначені допомагати людям і продовжувати їхнє життя...»

Мені, представниці роду Фединців, цікаво було дізнатися якомога більше про професора. Занотувала оповіді-спогади моїх баби Марії, батька, вуйків, стрийв, односельців, колишніх колег. Всі мої співрозмовники з гордістю розповідали про те, що «бачили Фединця живим і навіть уже після спілкування з ним почувалися краще, бадьоріше», пояснювали це тим, що «він мав позитивну енергетику, бажав усім добра і прагнув допомогти». Бо був простим і людяним.

Моя покійна баба Марія, яка була двоюрідною сестрою Олександра Фединця, розповідала, що у 1947 році у неї на нозі з'явилася «рожа». Поїхала до Мукачеве, а там лікарі відразу заявили: «Треба відрізати ногу». Хвора дуже злякалася, бо залишилася вдовою з малими дітьми на руках, і почала просити зустрічі з Фединцем. Один з його колег на неї накричав: «Ачий Фединець не Бог. Його нема, поїхав у відрадження». Баба стала молитися, аби він якнайшвидше повернувся, попросила санітарку сказати йому про неї.

– Маріко, добре, щось не дала ногу відрізати, – сказав Олександр Васильович хворій після огляду. Сам зробив перев'язку, дав якийсь мазі, порадив промивати рану настоями з ромашки і за два дні відправив її

додому. Через тиждень нога зажила і хвора уже сама поралася по господарству.

Мій батько часто бував у Фединця вдома – і в Мукачеві, і Ужгороді. Привозив йому грибів, кляганого сира, сливовиці, які він дуже любив і яким по-справжньому радів. Відкривав пакет з грибами і глибоко вдихав їхній аромат, питав, де назбирані ті білячки і під час «грибової» теми повертався у дитинство, розпитував про рідню, ровесників. Батько у Фединцеві підмітив таку рису: той умів знайти підхід до кожного – як малого, так і дорослого. І батько пригадав, як його малого, семирічного, батько повів до Фединця в Мукачєво на огляд, бо прихворів. Фединець взяв його на руки і сказав доторкнутися до вимикача. Несподівано кімнату залило світло. Від диво-техніки-електрики хлопеч не міг відірватися, як і не зміг тоді збагнути, «як ото зі стіни тече вода»? (Фединець відкрив краник і помив руки). Від цих «див» у нього почала спадати температура.

Фединець ніколи не поділяв людей на «білих», «чорних» чи за національністю, як це робить багато нинішніх «клятвенників Гіппократа». Кілька років тому батько познайомився із матір'ю відомого у світі бізнесмена Алекса Ровта. Вона йому розповідала, що після повернення з таборів жили по-сусідству в Мукачеві з сім'єю Фединця. Були дуже виснаженими, слабкими, то Фединець їхню єврейську родину лікував безкоштовно, а його дружина потім допомагала пеленати їхніх дітей.

Малораківчани глибоко шанують пам'ять про Великого Фединця. Відразу після його смерті на сесії Малораковецької сільради було прийнято рішення назвати вулицю, де народився і виріс Олександр Фединець, його іменем.

У 2002-му на будівлі сільської амбулаторії загальної практики сімейної медицини встановлено меморіальну дошку Олександру Фединцю, ініціаторами якої виступили родичі, односельчани.

Про Фединця за його життя писали багато, зокрема, і такого, що не відповідає дійсності, перекручували факти, «бо так треба було». У багатьох публікаціях зустрічалася, що «професор Фединець народився і виріс у дуже бідній родині, де не було ані їсти, ані у що одягнутися». Насправді Фединці були роботящими і заможними. У ті часи вища освіта була платною, і якщо б Фединці були бідняками, то медицина ніколи б не мала професора Фединця.

Після повернення з Америки Василь Афанасійович, батько професора, купив 15 гектарів землі. У своєму господарстві мав отари овець, свині, кури, корови. Наймані робітники доглядали й вели господарство. За це отримували їжу, оплату. Василь був бировом села, тобто сільським головою, більше 25 років. Знав писати, читати, володів кількома мовами. Усім шістьом дітям дав освіту.

У нашій родині його називали просто і мило: Шоні, Шоні-бачі. У багатьох сім'ях Фединців новонародженим давали ім'я Олександр, Олександра – на честь професора. Не кажучи вже і про те, що багато хто з них пішов по його стопах – обрали фах лікаря. Всі троє дітей професора пішли стежкою батька.

Учнів у професора було багато. Їх імена відомі не тільки в краї, державі, а й за кордоном. Професора з Ужгорода малораківчани чекали, по-особливому готувалися. Виглядали вертолети, зустрічали з квітами.

Олександр Васильович часто приїжджав до рідного села, аби запалити свічку на могилі матері, яка покинула цей світ у 40-річному віці через запалення легень. На той трагічний час йому було 20 років. Ставши лікарем, боровся до кінця за кожне життя.

ШТРИХИ БІОГРАФІЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О. В. Фединець закінчив гімназію. З початком Першої світової його взяли до армії. У Трансильванії куля прошила груди, поранивши легені. Тоді він вперше відчув всесилля лікарів. Невдовзі помирає його мати. Цей факт і був визначальним у подальшій його долі – вирішив стати лікарем. Олександр учився на медичних факультетах Будапештського і Празького університетів. З 1924 р. працював в Ужгородській лікарні, потім були ще лікарні Мукачеве і Виногорова. Після стажування на першій кафедрі хірургії Братиславського університету розпочав і власні наукові студії, публікації перших результатів. Далі – стажування по далеких світах. 1936 р. повернувся додому. Його запросили на посаду завідувача хірургічним відділенням Ужгородської міської лікарні. З цього приводу мерія писала у своєму звіті: «Місто багато виграло, оскільки найменований мав репутацію відмінного хірурга, тому хвори масово прибували до ужгородської лікарні навіть з віддалених місцевостей країни».

На той час в Ужгороді панувала Чехословаччина. У 1939 р. Закарпаття окупувала Угорщина. 9 березня 1939 р. Газета «Нова Свобода» подала інтерв'ю Василя Гренджі-Донського з лікарем: «Політикою не займаюся, бо в нас є кому її вести. Перед нами, лікарями, велике завдання, нас же велика праця».

О. Фединець дійсно працював над розвитком медицини. Часто здійснював по 10-15 хірургічних операцій за добу. За 65 років медичної практики провів близько 40 тис. операцій. Оpubлікував 117 праць, серед них – фундаментальні монографії «Зобна хвороба, її профілактика і лікування» (1955), «Гострі ускладнення виразкової хвороби» (1968). Фединець підготував 3000 лікарів, 12 кандидатів і докторів медичних наук.

УЖГОРОДЦІ ПЛАТИТИМУТЬ У МАРШРУТКАХ 2 ГРИВНІ?

Найближчим часом на ужгородці чекає підвищення тарифу за проїзд у маршрутних таксі. Про це під час прес-конференції в Ужгороді заявив заступник міського голови Ужгорода Володимир Химинець.

За словами Химинця, перевізники вимагають від міської влади замість діючого тарифу 1,5 грн. підвищити ціну за проїзд до 3 грн. Міська влада має намір затвердити тариф 2 грн. «Це дасть змогу перевізникам хоч якось протистояти росту цін на паливно-мастильні матеріали та запчастини, – сказав Химинець. – Проте ліцензії на перевезення пасажирів уже видаватимемо по рейсах і лише тим підприємцям, котрі матимуть оновлений автотарк без «пазиків» і «газельок». Хто ж відхиллятиметься від рейсу, від того забиратимемо ліцензію».

О. Фединець у 1926 р. першим на Закарпатті провів пряме переливання крові від донора безпосередньо пацієнтові. Він першим у краї почав здійснювати операції на шлунку, в тому числі резекції, першим зробив розтин жовчного міхура. Він блискуче здійснював також операції отоларингологічні, гінекологічні, стоматологічні. Мав і свої спеціальні операції: шлунка, щитовидної залози, міліарну.

Лікарською практикою займався ще у 85-літньому віці. Після того, як полишив сам оперувати, часто навідувався до клініки.

У ті часи, та і тепер, коли говорять про лікаря, додають «професор Фединець». Він розвинув тип ужгородського лікаря, піднявши його на небачену професійну і моральну висоту. Був віруючим, скромним, мудрим, милосердним і людяним. Усі захоплювалися його феноменальною обізнаністю і віртуозним талантом, професор запам'ятався скрупульозністю і пунктуальністю. Водночас він ненавидів дволикість, брехню й інтриги. Професор І. Ковальчук згадував: «Сказати «Я вчився у Фединця» означало і до сьогодні означає – викликати у хворого довіру і повагу до себе».

До його 80-річчя готувалася вся область. Доти ювілей відзначали лише одного партійного вождя. А тут дозволялося вшанувати й простого професора.

ЙОГО ВТЯГУВАВ ДО РОБОТИ ПАРТКОМ.

– То їх робота втягувати. Я не відмовляюся, коли мова йде про розширення санітарної культури людей. Маю добрі аудиторії. Але був час, коли від мене вимагали звітувати про атеїстичну роботу серед хворих. Нашим ідеологом сказав, що в атеїзмі не знаюся. Але якщо утвердження атеїзму вимагає вбивства, то мені ліпші Божі заповіді, – висловлювався професор.

СТУКАЧІ ГОВОРИЛИ, ЩО ФЕДИНЕЦЬ ПІСЛЯ ОПЕРАЦІЇ МОЛИТЬСЯ.

– Я так жагуче хочу, бажаю видужання могому пацієнту, що все, що роблю до, після операції і за самим столом можна назвати молитвою. Тільки це не така молитва, як її виголошують вголос перед людьми, щось заучене. Промовляє лише моя душа. І мене Бог чує. Хоч кожен хірург має своє кладовище, моє – малюсіньке.

Одужанню деяких своїх пацієнтів Фединець навіть сам дивувався. Прийшла жінка з Великого Бичкова, замучили її болі в шлунку. Обстежили, вирішили оперувати. Фединець увійшов у черевну порожнину і побачив весь шлунок у метастазах раку. Взяли клітини на аналіз, зашили. На другий день професор пішов до хворої, вона взяла його за руку, очі засвітилися щастям. «Мені уже ліпше». «Ну і слава Богу. Усе буде добре», – сказав Фединець. Виписали, через кілька років Фединець ішов Бичковом. Назустріч їде рум'яна, кругленька гуцулочка і на всю вулицю кричить: «Олександр Васильовичу! Бог вас приніс! Яка я рада. Прощу вас, ходім до нас, покажу вам своїх діток. Після вашої операції ще-м народила двійко».

Часто казали: «Прийде Фединець і вилікує». Він був сімейним лікарем, до чого тепер повертається наша медицина. Саме Олександр Васильович провів успішну операцію єпископові греко-католицької єпархії Теодору Ромжі, після якої єпископ пішов на поправку. На жаль, віку мученику вкоротила невідома медсестра, вприснувши отруту.

Тетяна ГРИЦИЩУК

ЗМІНИ ДО КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ ЩОДО ЕКСТРАДИЦІЇ

Початок у минулому номері

Прокурор, отримавши повідомлення, перевіряє законність затримання особи, яка розшукується компетентними органами іноземних держав, та негайно інформує прокуратуру області.

Про затримання таких осіб прокуратура області протягом сімдесяти двох годин після затримання повідомляє відповідний центральний орган, який протягом трьох днів інформує компетентний орган іноземної держави. Про кожен випадок затримання громадянина іноземної держави, який вчинив злочин за межами України, прокуратура області також повідомляє Міністерство закордонних справ України.

Затримана особа негайно звільняється у разі, якщо:

- 1) протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про застосування тимчасового або екстрадиційного арешту;
  - 2) встановлено обставини, за наявності яких видача (екстрадиція) не здійснюється.
- Порядок затримання таких осіб та розгляду скарг про їх затримання здійснюється відповідно до статті 106 цього Кодексу з урахуванням особливостей, встановлених цим розділом.

Стаття 462. Тимчасовий арешт

До затриманої особи, яка вчинила злочин за межами України, застосовується тимчасовий арешт на 40 діб або інший встановлений відповідним міжнародним договором України строк до надходження запиту про її видачу.

У разі якщо максимальний строк тимчасового арешту, передбачений частиною першою цієї статті, закінчився, а запит про видачу цієї особи не надійшов, особа підлягає негайному звільненню з-під арешту.

Орган дізнання, який затримав особу, вносить за згодою прокурора до суду за місцем затримання подання про застосування тимчасового арешту. Таке саме подання має право внести прокурор.

До подання додаються:

- 1) протокол затримання особи;
- 2) документи, що містять дані про вчинення особою злочину на території іноземної держави та обрання щодо неї запобіжного заходу компетентним органом іноземної держави;
- 3) документи, що підтверджують особу затриманого.

Подання має бути розглянуто протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання особи.

При розгляді подання суддя встановлює особу затриманого, пропонує йому зробити заяву, перевіряє наявність документів, передбачених пунктом 2 частини третьої цієї статті, вислуховує думку прокурора, інших учасників і вносить постанову про:

- 1) застосування тимчасового арешту;
- 2) відмову в застосуванні тимчасового арешту, якщо для його обрання немає підстав.

На постанову судді до апеляційного суду прокурором, особою, до якої застосовано тимчасовий арешт, її захисником чи законним представником протягом трьох діб з дня винесення постанови може бути подана апеляція. Подання апеляції на постанову судді не зупиняє набрання нею законної сили та її виконання. Ухвала апеляційного суду оскарженню не підлягає, на неї не може бути внесено касаційне подання прокурора.

Звільнення особи з-під тимчасового арешту у зв'язку з несвоєчасним надходженням до центрального органу запиту про видачу не перешкоджає застосуванню до неї екстрадиційного арешту в разі отримання в подальшому такого запиту.

У разі надходження запиту про видачу особи (екстрадицію) до закінчення призначеного їй судом строку тимчасового арешту постановою судді про застосування тимчасового арешту втрачає юридичну силу з моменту винесення судом постанови про застосування екстрадиційного арешту щодо цієї особи.

Стаття 463. Екстрадиційний арешт

Після надходження запиту компетентного органу іноземної держави про видачу особи за дорученням (зверненням) центрального органу прокурор вносить подання про її екстрадиційний арешт до суду за місцем тримання особи під вартою.

Разом із поданням на розгляд суду подаються:

- 1) копія запиту компетентного органу іноземної держави про видачу особи (екстрадицію), засвідчена центральним органом;
- 2) документи про громадянство особи;
- 3) наявні матеріали екстрадиційної пе-

ревірки.

Матеріали, що подаються до суду, мають бути перекладені державною мовою або іншою мовою, передбаченою міжнародним договором України.

Після одержання подання суддя встановлює особу, пропонує їй зробити заяву, перевіряє запит про видачу та наявні матеріали екстрадиційної перевірки, вислуховує думку прокурора, інших учасників і вносить постанову про:

- 1) застосування екстрадиційного арешту;
  - 2) відмову в застосуванні екстрадиційного арешту, якщо для його обрання немає підстав.
- При розгляді подання суддя не досліджує питання про винуватість та не перевіряє законність процесуальних рішень, прийнятих компетентними органами іноземної держави у справі стосовно особи, щодо якої надійшов запит про видачу.

На постанову судді до апеляційного суду прокурором, особою, щодо якої застосовано екстрадиційний арешт, її захисником чи законним представником протягом трьох діб з дня винесення постанови може бути подана апеляція. Подання апеляції на постанову судді не зупиняє набрання нею законної сили та її виконання.

Ухвала апеляційного суду оскарженню не підлягає, на неї не може бути внесено касаційне подання прокурора.

Екстрадиційний арешт застосовується до вирішення питання про видачу особи (екстрадицію) та її фактичної передачі, але не може тривати більше вісімнадцяти місяців.

У межах цього терміну суддя за місцем тримання особи під вартою за поданням прокурора не рідше одного разу на два місяці перевіряє наявність підстав для подальшого тримання особи під вартою або її звільнення.

За скарою особи, до якої застосовано екстрадиційний арешт, або її захисника чи законного представника суддя за місцем тримання особи під вартою не частіше одного разу на місяць перевіряє наявність підстав для звільнення особи з-під варті.

У разі якщо максимальний строк екстрадиційного арешту, передбачений частиною сьомою цієї статті, закінчився, а питання щодо видачі особи (екстрадиції) та її фактичної передачі центральному органу не вирішено, особа підлягає негайному звільненню з-під арешту.

Звільнення особи з-під екстрадиційного арешту судом не перешкоджає повторному його застосуванню з метою фактичної передачі особи іноземній державі на виконання рішення про видачу, якщо інше не передбачено міжнародним договором України.

У разі звільнення особи з-під варті судом прокурор області або його заступник за погодженням з відповідним центральним органом вносить постанову про застосування інших необхідних заходів для запобігання втечі особи та забезпечення у подальшому її видачі.

Такі заходи мають бути достатніми, щоб гарантувати можливість виконання рішення про видачу особи (екстрадицію), і можуть, зокрема, передбачати заставу, встановлення обмежень пересування особи та контролю за місцем її перебування. Застосування застави та встановлення обмежень пересування особи здійснюється у порядку, передбаченому статтями 981, 151 та 154-1 цього Кодексу, з урахуванням особливостей цього розділу.

Про винесення постанови прокурор області або його заступник повідомляє особу, щодо якої вона винесена, її захисника або законного представника.

Виконання постанови може доручитися прокурором області або його заступником органам дізнання.

Стаття 464. Припинення тимчасового або екстрадиційного арешту

Тимчасовий або екстрадиційний арешт припиняється у разі, якщо:

- 1) центральний орган у передбачені міжнародним договором України строки не отримав запит про видачу особи (екстрадицію);
- 2) під час екстрадиційної перевірки встановлено обставини, за наявності яких видача особи (екстрадиція) не здійснюється;
- 3) компетентний орган іноземної держави відмовився вимагати видачу особи;
- 4) центральним органом прийнято рішення про відмову у видачі особи (екстрадиції).

Звільнення особи з-під варті здійснюється прокурором області або його заступником за дорученням (зверненням) центрального органу, а у випадку, передбаченому пунктом 2 частини першої цієї статті, за погодженням з відповідним центральним органом. Копія постанови про звільнення з-під варті надсилається начальнику міс-

ця попереднього ув'язнення та суду, який приймав рішення про застосування тимчасового або екстрадиційного арешту.

Стаття 465. Проведення екстрадиційної перевірки

Екстрадиційна перевірка обставин, що можуть перешкоджати видачі особи, проводиться центральним органом або за його дорученням (зверненням) прокуратурою області.

Екстрадиційна перевірка здійснюється протягом тридцяти днів. Цей строк може бути продовжено відповідним центральним органом.

Матеріали екстрадиційної перевірки разом із висновком щодо такої перевірки надсилаються відповідному центральному органу.

Стаття 466. Відмова у видачі особи (екстрадиції)

У видачі особи іноземній державі відмовляється у разі, якщо:

- 1) особа, стосовно якої надійшов запит про видачу, відповідно до законів України на час прийняття рішення про видачу (екстрадицію) є громадянином України або особою без громадянства, що постійно проживає в Україні;
- 2) злочин, за який запитано видачу, не передбачає покарання у вигляді позбавлення волі за законом України;
- 3) закінчилися передбачені законом України строки давності притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочин, за який запитано видачу;
- 4) компетентний орган іноземної держави не надав на вимогу центрального органу додаткових матеріалів або даних, без яких неможливе прийняття рішення за запитом про видачу (екстрадицію);
- 5) видача особи (екстрадиція) суперечить зобов'язанням України за міжнародними договорами України;
- 6) наявні інші підстави, передбачені міжнародним договором України.

Особа, якій надано статус біженця, не може бути видана іноземній державі, де її здоров'ю, життю або свободі загрожує небезпека за ознаками раси, віросповідання (релігії), національності, громадянства (підданства), приналежності до певної соціальної групи або політичних переконань, крім випадків, передбачених міжнародним договором України.

У разі відмови у видачі з мотивів громадянства та наявності статусу біженця або з інших підстав, що не виключають провадження у справі, за клопотанням компетентного органу іноземної держави Генеральна прокуратура України надає доручення органу досудового слідства здійснити розслідування кримінальної справи стосовно цієї особи в порядку, передбаченому цим Кодексом.

Стаття 467. Рішення за запитом про видачу особи (екстрадицію)

Після вивчення матеріалів екстрадиційної перевірки центральний орган приймає рішення про видачу особи (екстрадицію) або відмову у видачі (екстрадиції) іноземній державі. Рішення вноситься керівником центрального органу або його заступником.

Про своє рішення центральний орган повідомляє компетентний орган іноземної держави, а також особу, щодо якої воно прийнято.

У разі прийняття рішення про видачу (екстрадицію) такій особі вручається його копія. Якщо впродовж семи днів зазначене рішення не оскаржено до суду, організовується фактична видача цієї особи компетентним органам іноземної держави.

Стаття 468. Порядок оскарження рішення про видачу особи (екстрадицію)
Рішення про видачу особи (екстрадицію) може бути оскаржено особою, стосовно якої воно прийняте, її захисником чи законним представником до місцевого суду за місцем тримання такої особи під вартою.

У разі якщо скаргу на рішення про видачу подає особа, яка перебуває під вартою, начальник місця попереднього ув'язнення негайно надсилає скаргу до суду і повідомляє про це прокуратуру області.

Після прийняття до свого провадження скарги на рішення про видачу (екстрадицію) суд признає її до розгляду та повідомляє про це відповідний центральний орган і прокуратуру області.

Прокуратура області на вимогу суду надсилає матеріали, які підтверджують законність і об'ґрунтованість рішення про видачу особи.

Розгляд скарги здійснюється суддею одноособово протягом десяти днів з дня її надходження до суду. Судовий розгляд проводиться за участю прокурора, особи, щодо якої прийнято рішення про видачу, її захисника чи законного представника, якщо він бере участь у справі.

При розгляді скарги суддя не досліджує питання про винуватість та не перевіряє законність процесуальних рішень, прийнятих компетентними органами іноземної держави у справі стосовно особи, щодо якої надійшов запит про видачу (екстрадицію).

За результатами розгляду суддя приймає вмотивовану постанову, якою:

- 1) залишає скаргу без задоволення;
- 2) задовольняє скаргу і скасовує рішення про видачу (екстрадицію).

Після набрання постановою судді про скасування рішення про видачу (екстрадицію) законної сили особа негайно звільняється з-під варті.

На постанову судді до апеляційного суду прокурором, який брав участь у розгляді справи судом першої інстанції, особою, щодо якої прийнято рішення, її захисником чи законним представником протягом семи днів з дня винесення постанови може бути подана апеляція.

Подання апеляції на постанову судді зупиняє набрання нею законної сили та її виконання.

Рішення суду апеляційної інстанції оскарженню не підлягає, але на нього може бути внесено касаційне подання прокурора з мотивів неправильного застосування судом норм міжнародних договорів України, якщо скасування рішення про видачу (екстрадицію) перешкоджає подальшому провадженню у справі щодо особи, видача якої запитувалася іноземною державою.

Стаття 469. Відстрочка передачі

Після прийняття рішення про видачу особи (екстрадицію) центральний орган може відстрочити фактичну передачу особи до іноземної держави у разі, якщо:

- 1) особа, щодо якої прийнято рішення про видачу (екстрадицію), притягається до кримінальної відповідальності або відбуває покарання у виді позбавлення чи обмеження волі за інший злочин на території України – до закінчення досудового розслідування або судового розгляду справи, відбуття покарання чи звільнення від покарання з будь-яких законних підстав;
- 2) особа, щодо якої надійшов запит про видачу, тяжко хворіє і за станом здоров'я не може бути видана без шкоди її здоров'ю – до її видужання.

Після прийняття рішення про відстрочку передачі прокуратура області за дорученням (зверненням) центрального органу здійснює нагляд за процесом відбування особою покарання або контролює хід її лікування.

У разі відсутності підстав для відстрочки фактичної передачі особи, передбачених частиною першою цієї статті, прокуратура області забезпечує застосування екстрадиційного арешту в порядку, визначеному статтею 463 цього Кодексу.

Якщо у період відстрочки настали обставини, які можуть перешкоджати видачі особи, центральний орган має право переглянути своє рішення про видачу (екстрадицію).

Стаття 470. Фактична передача особи

З метою фактичної передачі особи, щодо якої прийнято рішення про видачу (екстрадицію), центральний орган після набрання чинності цим рішенням надає відповідні доручення (направляє звернення) компетентним органам України.

Передача особи має бути здійснена протягом п'ятнадцяти днів з дати, встановленої для її передачі. Цей строк може бути продовжено центральним органом до тридцяти днів, після чого особа підлягає звільненню з-під варті.

Якщо компетентний орган іноземної держави з незалежних від нього обставин не може прийняти таку особу, центральний орган встановлює нову дату передачі у строки, передбачені частиною другою цієї статті.

Під час фактичної передачі особи компетентний орган іноземної держави інформується про строк перебування її під вартою в Україні.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом чотирьох місяців з дня опублікування цього Закону підготувати і в установленому порядку подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення до законів України змін, що випливають із цього Закону.

Президент України В. ЯНУКОВИЧ
м. Київ, 21 травня 2010 року № 2286-VI

ПОНЕДІЛОК

5 ЛИПНЯ

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 - Точка зору
09.45 - Д/ф "Таємниці острова на Дніпрі"

09.00 - Новини
09.10 - Серіал "Повернення Мухтара-2"
10.10 - Серіал "Невидимки"

13.50 - М/с "Пригоди Джекі Чана"
14.25 - Teen Time
14.30 - Т/с "Третя планета від сонця"

ТЕТ
06.30 - 7 VJ
07.00 - Сьоме небо
07.30 - "Дом-2"

на Гранта"
08.50 - "Схемтик"
09.15 - Х/ф "Капітан Крюк"

19.00 - Події
19.20 - Т/с "Зрадник"
19.20 - Т/с "Глухар - 2"

14.40 - Д/ф "Лікарня на кінці світу"
15.10 - Фольклорний фестиваль
16.25 - Д/ф "Словаки в Хорватії"

13.30 - "Карпатський Експрес"
14.00 - Т/с "Сусіди"
14.30 - Нац. програма ромів

КІНОАНОНС

КРАЩІ ХУДОЖНІ ФІЛЬМИ ТА СЕРІАЛИ ТИЖНЯ

В ІМ'Я ПОМСТИ
Під час розкопок в Азії знаменитий археолог випадково дізнається, що китайська мафія використовує його знахідки для переправлення наркотиків по всьому світу.

ВЕЧІР НА ІВАНА КУПАЛА
Фільм знятий за мотивами повістей Миколи Гоголя та українських народних казок.

ДАР'Я ДОНЦОВА - ЖИТТЯ ЯК ДЕТЕКТИВ
Програма "Моя правда" руйнує стереотипи і показує життя героя таким, яким воно є насправді.

РЕЧОВИЙ ДОКАЗ
Поліцейський Джо Періс усунений від служби і відданий під суд, через те що убив людину за його найлютіших ворогів.

ВІВТОРОК

6 ЛИПНЯ

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 - Д/ф "Велика втеча"
10.00 - Д/ф "Рядовий війни"

01.25 - Мелодрама "Дівчинка моя"
03.00 - "Документ"
04.00 - Бойовик "Вулкан"

12.00 - Телемагазин "УСЕ для ВАС"
12.15 - Інтуїція
13.30 - М/с "Веселі мелодії"

ТЕТ
06.30 - 7 VJ
07.00 - Сьоме небо
07.30 - "Дом-2"

09.00 - Д/п "Секретні історії"
10.00 - Т/с "Контра"
12.00 - Т/с "Солдати"

21.20 - Т/с "Брудна справа"
22.20 - Х/ф "Макалохольна"
00.25 - Х/ф "Скарби Амазонки"

15.30 - Д/ф "Карта спогадів"
16.30 - Д/ф "Трезор"
17.10 - Т/ж "Народності"

00.45 - Мотоспорт
13.01 - Новини
13.15 - Спорт. Погода

СЕРЕДА

ПЕРШІЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 - Кубок світу FIFA-2010. Півфінал
11.05 - Кубок світу FIFA-2010. Шоденник
12.00 - Новини
12.10 - Діловий світ
12.25 - Погода
12.35 - Крок до зірок
13.25 - Погода
13.35 - Т/с "Варіант "Омега"

22.00 - "Вікна-Новини"
22.20 - Т/с "Адвокат"
00.35 - "Вікна-Спорт"
00.45 - "Бізнес"
00.50 - Х/ф "Ти іноді згадуєш"
02.25 - Т/с "Медіум"
НОВИЙ КАНАЛ
08.35 - "Підйом"
09.00 - Т/с "Кадети"
10.55 - Т/с "Щасливі разом"

17.30 - "Квадратний метр"
18.10 - "Шоу Марти Стюарт"
19.10 - "Позаочі. Тамара Гвардцители"
20.15 - Т/с "Вовчиця"
21.15 - "Мультифільми"
21.45 - "Квадратний метр"
22.25 - "Позаочі. Тамара Гвардцители"
ТРК "УКРАЇНА"
07.00 - Т/с "Ефросинія"
08.00 - Т/с "Слід"
08.55 - Т/с "Безмовний свідок"
10.00 - Т/с "Глухар - 2"

00.50 - "Свідок"
01.20 - "Карні справи"
02.15 - Т/с "Інспектор Деррік"
СЛТ-1
10.40 - Комедія «Репортаж».
11.10 - Т/с «Поліцейські порту».
12.00 - Т/с «Солодка Валентина».
12.45 - Розважальна програма «Він і вона у вас удома».

16.05 - Телеспорт.
17.25 - Регіональні новини.
17.35 - Новини.
17.45 - «Післяобідній чай».
18.45 - Т/с «Елітна гімназія».
19.40 - Т/с «Доньки МакЛеода».

КІНОАНОНС КРАЩІ ХУДОЖНІ ФІЛЬМИ ТА СЕРІАЛИ ТИЖНЯ

ГРИП. ЕПІДЕМІЯ ЧУТОК
Чому такий страшний грип? Як він з'явився на світ? І чи варто насправді його боятися? Чого нам чекати цієї осені і взимку? Скільки людей захворіє? Як захистити себе?
Середа, 23.35, студія «1+1»

ТИ ІНОДІ ЗГАДУЄШ
Вночі в горах на прикордонній заставі обрушується селеный потік. Після цієї ночі військовий хірург втрапив єдиного сина. Він виходить на пенсію і поселяється в маленькому середньозазвоному містечку, неподалік від могили сина.
Середа, 00.50, СТБ

УБИВЦЯ З ЗЕЛЕНОЇ РІКИ
Базується на реальних подіях. Один із найвідоміших американських серійних маніяків сучасності у період з 1981 року по 2001 встиг позбавити життя 48 людей, більшість з яких дівчата легкої поведінки. Тіла дівчат він відносить до Зеленої річки, що не подалік від його будинку.
Четвер, 01.25, ICTV

ПОДАРУЙ МЕНІ МІСЯЧНЕ СВІТЛО
Зі своєю дружиною головною героїні фільму, успішний і талановитий журналіст познайомився ще в юності. Але з тих пір минуло багато років. Він став справжньою телезіркою - популярний, непевний і знаменитий. Але всі успіхи стали неважливими в той момент, коли він розуміє, що може втратити, як виявилось, головне - любов своєї дружини...
Четвер, 09.00, СТБ

ЧЕТВЕР 8 ЛИПНЯ

ПЕРШІЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 - Кубок світу FIFA-2010. Півфінал
11.05 - Кубок світу FIFA-2010. Шоденник
12.00 - Новини
12.10 - Діловий світ
12.25 - Погода
12.35 - Наша пісня
13.25 - Погода
13.35 - Т/с "Варіант "Омега"

22.00 - "Вікна-Новини"
22.20 - Т/с "Адвокат"
00.35 - "Вікна-Спорт"
00.45 - "Бізнес"
00.50 - Х/ф "Рідня"
02.25 - Т/с "Медіум"
НОВИЙ КАНАЛ
08.35 - "Підйом"
09.00 - Т/с "Кадети"
11.00 - Т/с "Щасливі разом"

17.30 - "Квадратний метр"
18.10 - "Шоу Марти Стюарт"
19.10 - "Позаочі. Руслана"
20.15 - Т/с "Вовчиця"
21.15 - "Мультифільми"
21.45 - "Квадратний метр"
22.25 - "Позаочі. Руслана"
23.30 - "Шоу Марти Стюарт"
00.35 - "Колір ночі"
ТРК "УКРАЇНА"
07.00 - Т/с "Ефросинія"
08.00 - Т/с "Слід"
08.55 - Т/с "Безмовний свідок"
10.00 - Т/с "Глухар - 2"

00.50 - "Свідок"
01.20 - "Карні справи"
02.15 - Т/с "Інспектор Деррік"
СЛТ-1
10.40 - Комедія «Мова квітів».
11.10 - Т/с «Поліцейські порту».
12.00 - Т/с «Солодка Валентина».
12.45 - Музична програма «Він і вона у вас удома».

16.05 - Телеспорт.
17.25 - Регіональні новини.
17.35 - Новини.
17.45 - «Післяобідній чай».
18.45 - Т/с «Елітна гімназія».
19.40 - Т/с «Доньки МакЛеода».

ПРОГРАМА TV

9 ЛИПНЯ

П'ЯТНИЦЯ

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.10 - Д/ф "Приватний лист світові"
10.00 - Погода
10.10 - Х/ф "Татарський триптих"

09.00 - Новини
09.10 - Серіал "Повернення Мухтара-2"
10.10 - Серіал "Невидимки"

16.50 - Т/с "Татусеві дочки"
17.55 - Т/с "Ворони"
19.00 - Репортер

09.00 - Мультсеріал "Пухнастики і похлопиви"
09.30 - "Дивись, хто прийшов!"
10.00 - Телемагазин

15.10 - Т/с "Мертва зона"
16.00 - Т/с "Зоряна брама. Атлантис"
17.00 - Т/с "Полтергейст"

07.10 - Х/ф "Бережіть жінок"
08.40 - "Свідок"
09.00 - Т/с "CSI. Лас-Вегас"

15.00 - "Нестаріючі мелодії"
16.10 - Розважальна програма "Рецети на шаштатки"

21.45 - Покер
23.30 - Т/ж "Футбол"
00.00 - Велоспорт

УТ-2, СТУДІЯ «1+1»

07.35 - "Сніданок з 1+1"
08.00 - ТСН
10.00 - Мелодрама "Тайговий роман"

06.50 - Т/с "Комісар Рекс"
09.50 - Х/ф "Я не повернуся"
17.55 - "Візна - Новини"

08.05 - Ділові факти. Гроші
08.35 - 300 - сек/год
08.40 - Погода

06.05 - "Саундтреки"
06.35 - "Дитячий сеанс"
07.50 - "SMS-голосування"

07.00 - "Сім'я від А до Я"
07.30 - "Мультфільми"
07.50 - "Бадьорого ранку"

11.05 - Т/с "Поліцейські порту"
11.55 - Т/с "Солодка Валентина"
12.40 - Розважальна програма "Він і вона у вас удома"

10.40 - Т/с "Завтрашні новини"
11.30 - Т/с "Джоан з Аркадією"
12.25 - Т/с "Смоулвіл"

12.45 - Х/ф "Зниклий"
14.25 - Телефонна гра
15.55 - Т/с "Післяобідній чай"

ІНТЕР

08.10 - "Ранок з Інтером"

08.35 - "Підйом"
09.00 - Т/с "Кадети"
11.00 - Т/с "Шасливі разом"

08.05 - "Ділові факти. День"
12.55 - Спорт
13.00 - Анекдоти по-українськи

06.05 - "Саундтреки"
06.35 - "Дитячий сеанс"
07.50 - "SMS-голосування"

07.00 - "Сім'я від А до Я"
07.30 - "Мультфільми"
07.50 - "Бадьорого ранку"

11.05 - Т/с "Поліцейські порту"
11.55 - Т/с "Солодка Валентина"
12.40 - Розважальна програма "Він і вона у вас удома"

10.40 - Т/с "Завтрашні новини"
11.30 - Т/с "Джоан з Аркадією"
12.25 - Т/с "Смоулвіл"

12.45 - Х/ф "Зниклий"
14.25 - Телефонна гра
15.55 - Т/с "Післяобідній чай"

КІНОАНОНС

КРАЩІ ХУДОЖНІ ФІЛЬМИ ТА СЕРІАЛИ ТИЖНЯ

Кочу вашого чоловіка. Олена ретельно готується до сімейної вечері...

Ніч закритих дверей. Новорічна ніч повна несподіванок, і не завжди приємних.

Чорна кішка, білий кіт. Два циганських барона, що здобули свої статки на темних справах...

Життя на двох. У лісомузії вбила молода жінка. Її обличчя і одна рука облітіли мислитою...

СУБОТА

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 - Х/ф "Гордість та упередження"
10.55 - Кільця часу
11.30 - Коло Олімпіади

20.00 - Подорожчівці
20.30 - Фестиваль гумору "Юрма-ла 2009"

13.20 - "Таксі-2". Худ. фільм
15.15 - Ти не повіриш!
16.05 - Провокатор

21.00 - "Новіна кіно"
21.30 - Х/ф "Сьома подорож Синдбада"

17.50 - "Позаочі. Джамала"
18.45 - "Тенденції моди"
19.25 - "Формула любові. Таємниця серіалу"

15.55 - Комедія "Заміна"
17.25 - Т/с "Північ проти півдня"
18.25 - Розважальна програма

09.10 - Х/ф "Дитяче карате"
11.30 - Т/с "Крок за кроком"
11.55 - Комедія "Брудний Джо"

18.40 - Т/с "Життєві картини"
20.00 - "Успішна субота"
20.30 - Новини

УТ-2, СТУДІЯ «1+1»

07.50 - "Світське життя"
09.05 - Квартирна лотерея "Хто там?"
10.15 - Діснеї! "Клуб Міккі Мауса"

07.10 - Х/ф "Зигзаг удачі"
09.00 - "Імо вдома"
10.05 - "ВулоПапоХвіст"

06.30 - 7 VJ
07.00 - Сьоме небо
07.30 - "Дом-2"

08.00 - "Сім'я від А до Я"
08.35 - "Бадьорого ранку"
09.25 - "Картата погата"

07.50 - М/ф "Оті та кукарачі"
08.50 - "Вайп Аут"
09.50 - Т/с "Терміново в номер"

12.15 - Д/с "Моїх сім днів"
12.45 - Т/с "Гайди"
13.10 - Т/с "Впала з небес"

10.00 - Велоспорт
11.15 - Велування
12.30 - Т/ж "Футбол"

12.25 - "Дитячий світ"
13.25 - Т/с "Людина-невидимка"
14.25 - Т/с "Обраний"

ІНТЕР

09.00 - "Формула любові"

07.10 - Х/ф "Кільце дракона"
09.00 - М/с "Дональд Дак"
09.40 - М/с "Нові пригоди Вінні Пуха"

06.30 - 7 VJ
07.00 - Сьоме небо
07.30 - "Дом-2"

08.00 - "Сім'я від А до Я"
08.35 - "Бадьорого ранку"
09.25 - "Картата погата"

07.50 - М/ф "Оті та кукарачі"
08.50 - "Вайп Аут"
09.50 - Т/с "Терміново в номер"

12.15 - Д/с "Моїх сім днів"
12.45 - Т/с "Гайди"
13.10 - Т/с "Впала з небес"

10.00 - Велоспорт
11.15 - Велування
12.30 - Т/ж "Футбол"

12.25 - "Дитячий світ"
13.25 - Т/с "Людина-невидимка"
14.25 - Т/с "Обраний"

ІНТЕР

09.00 - "Формула любові"

07.25 - Кубок світу FIFA-2010. Щоденник
08.00 - "Ідеальне пограбування"

06.05 - "Саундтреки"
06.25 - "Дитячий сеанс"
07.45 - "SMS-голосування"

08.00 - "Сім'я від А до Я"
08.35 - "Бадьорого ранку"
09.25 - "Картата погата"

07.50 - М/ф "Оті та кукарачі"
08.50 - "Вайп Аут"
09.50 - Т/с "Терміново в номер"

12.15 - Д/с "Моїх сім днів"
12.45 - Т/с "Гайди"
13.10 - Т/с "Впала з небес"

10.00 - Велоспорт
11.15 - Велування
12.30 - Т/ж "Футбол"

12.25 - "Дитячий світ"
13.25 - Т/с "Людина-невидимка"
14.25 - Т/с "Обраний"

Створення комп'ютерних мереж Linux-рішення для робочих станцій та серверів. Динамічна підтримка web-сайтів Web-офіс.

063 6007 407

ПРОГРАМА TV

11 ЛИПНЯ

НЕДІЛЯ

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 - Кубок світу FIFA-2010. Півфінал
11.05 - Кубок світу FIFA-2010. Щоденник
12.05 - Благовісник
12.45 - Погода
21.17 - В гостях у Дмитра Гордона
14.15 - Кубок світу FIFA-2010. Півфінал
16.30 - Погода
16.35 - Крайні моменти Кубка Світу 2010
21.17 - Кубок світу FIFA-2010. Матч за 3-є місце
19.35 - Погода
19.45 - Африканські пристрасті
21.00 - Підсумки дня
16.35 - Кубок світу FIFA-2010.
23.30 - Африканські пристрасті
01.20 - Трійка, Кено, Максима
01.25 - Підсумки дня
01.30 - Погода
01.35 - Телевістара "Мартин Боруля"

15.55 - "Правила життя. Обдурити за 60 - секунд"
16.55 - "Нез'ясовно, але факт"
17.55 - "Паралельний світ"
19.00 - "Битва екстрасенсів"
20.05 - Х/ф "Леший"
22.40 - Х/ф "Леший - 2"
01.05 - "Неймовірні історії кохання"
02.00 - Х/ф "Щовечора об 11"

НОВИЙ КАНАЛ

08.00 - Запитаєте в доктора
08.40 - М/с "Добрий ранок, Міккі!"
09.20 - М/с "Нові пригоди Вінні Пуха"
09.40 - Даеш молоді
10.35 - М/ф "Бу Муї. Медяна змова"
12.25 - Кліпси
12.55 - Шоуманія
13.35 - Ексклюзив
14.20 - Аналіз крові
15.05 - Info-шок
16.05 - Х/ф "Моя перше весілля"
18.00 - Х/ф "Випадковий шпигун"
20.00 - Х/ф "Кучерик Сью"
22.00 - Файна Юкрайна
22.40 - Спортрепортер
22.45 - Х/ф "Червона планета"
00.55 - Х/ф "Розумниця"
02.20 - Студія Зона ночі Культура
02.25 - Де ти, Україно?

ІСТУ

07.55 - Кубок світу FIFA-2010. Щоденник
08.30 - Анекдоти по-українськи
08.55 - Проектор Персіклтон
09.40 - Картинне питання
10.40 - Ти не повіриш!
11.30 - Козирне життя
12.00 - Інший футбол
12.40 - Епоха футболу
13.40 - Спорт
13.45 - Провокатор
14.45 - "Погана компанія". Худ. фільм
17.00 - Наша Russia
17.35 - Велика різниця
18.45 - Факти тижня з Оксаною Соколовою
19.40 - Максимум в Україні
20.25 - Країна має знати!
21.00 - Спорт
21.30 - Футбол. Кубок світу FIFA-2010. Фінал
23.15 - 3-й тайм
00.15 - "Хроніки мутантів". Худ. фільм
02.20 - Інтерв'ю. Тижневик
02.35 - "Двоє з Техасу". Худ. фільм

ІНТЕР

09.30 - "Школа доктора Комаровського"
10.00 - "Україно, вставай!"
10.25 - "Доки всі вдома"
11.40 - "Городок"
12.20 - Фільм "Добровольець"
16.25 - "Пороблено в Україні"
17.50 - Фільм "Танець горностая"
20.00 - "Подорожі тижня"
20.55 - Фільм "Танець горностая"
23.30 - Фільм "Солодка крихітка"
01.00 - "Подорожі тижня"
01.50 - Серіал "Монк"

СТБ

07.00 - Х/ф "Чи не послати нам... гінця?"
09.10 - "Ім'я вдома"
11.00 - "Караєме на Майдані"
12.00 - "ВусоліпоХвіст"
13.55 - "У пошуках істини. Примарні скариб гетьмана Полуботка"
14.55 - "Слідство вели. Материнський інстинкт"

ТЕТ

06.30 - 7 VJ
07.00 - Сьоме небо
07.30 - "Дом-2"
08.30 - Ранковий мульт.
09.00 - Мультсеріал "Пухнастики і полохливці"
09.30 - Мультфільм.
10.00 - Телесеріал "Чи боїшся ти темряви?"

11.00 - "Дивись!"
11.30 - Художній фільм "Принцеса на канікулах"
13.30 - "Зніміть це негайно"
14.30 - "Заборонена зона"
15.30 - "Ключі від форту Буайяр"
18.00 - Телесеріал "Чи боїшся ти темряви?"
18.30 - "Срешаш"
19.30 - "Дом-2"
20.30 - "Зніміть це негайно"
21.30 - "Галиліні.ру"
22.00 - "Срешаш"
22.30 - "Заборонена зона"
23.30 - "Дом-2". Спецвипуск
00.00 - Мультсеріал "Шкільні війни"

ЕНТЕР-ФІЛЬМ

06.05 - "Саундтреки"
06.45 - "Дитячий сеанс"
08.25 - "SMS-голосування"
09.00 - Т/с "Молоді та негавомні"
11.05 - "Вітрина-ТБ"
11.40 - "Кноляги"
12.20 - "SMS-голосування"
12.55 - "Вітрина-ТБ"
13.30 - Х/ф "Забудьте слово смерть"
15.35 - "Кноляги"
16.10 - "Дитячий сеанс"
17.30 - "Вітрина-ТБ"
17.50 - "SMS-голосування"
18.15 - "Саундтреки"
19.00 - Х/ф "Пароль знали двоє"
20.55 - "Вечірня казка"
21.30 - Х/ф "Анатомія вбивства"
00.40 - "Кінотрейлери в 3D"
01.05 - "Кноляги"
01.30 - Х/ф "Сьома подорож Синдбада"

К-1

07.00 - Х/ф "У пошуках капітана Гранта"
08.30 - "Яхтовий сезон"
08.50 - AutoEVO
09.30 - "Формула-1". Кваліфікація. Гран-Прі Великобританії
10.50 - Д/л "Секретні історії"
11.50 - "Сектлик"
12.20 - "КВК-2009"
14.45 - "Формула-1". Перегони. Гран-Прі Великобританії
17.00 - "Бійський клуб"
18.10 - Х/ф "Битва з драконом"
20.15 - "Вечірній квартал. Історія успіху"
22.20 - "Слава Богу, ти прийшов!"
23.50 - "Що? Де? Коли?"
01.00 - AutoEVO
01.40 - Д/л "Секретні історії"
02.30 - Х/ф "Зникнення"

К-2

08.00 - "Сім'я від А до Я"
08.35 - "Бадьорого ранку"
09.30 - "Картата потата"
10.10 - "Мультфільми"
10.30 - "Тенденції моди"

11.00 - "Шоу Марти Стюарт"
12.00 - "Позаочі. Дмитро Харатьян"
13.15 - Х/ф "Життя й незвичайні пригоди Робінзона Крузо"
14.50 - "Кухня світу"
15.50 - Х/ф "Квіти для Олі"
17.45 - "Шопінг тур"
18.15 - "Тенденції моди"
18.40 - "Формула любові. Тасмунія серіалу "Обручальне кільце"
19.40 - Т/с "Зачароване кохання - 2"
20.35 - "Місце зустрічі"
22.20 - "Позаочі. Дмитро Харатьян"
23.20 - "Хто не хоче стати мільйонером"
00.30 - "Копірінч"

ТРК "УКРАЇНА"

07.00 - Літні жарти з Г.Хазановим, В.Коркіною та В.Остроуховим
07.50 - Х/ф "Тасмунія - 2. Нові пригоди на Амазонці"
09.25 - Х/ф "Кулл-завойовник"
11.25 - Х/ф "Дівчі в одну ріку"
12.25 - Х/ф "Любка"
19.10 - Х/ф "Сорок"
19.00 - Події
23.00 - Нова Хвиля у Юрмалі - 2009. Найкраще
23.30 - Х/ф "Білявка в нокауті"

НТН

07.35 - М/ф "Отті та кукарачі"
08.35 - Х/ф "ДМБ - 4"
10.10 - "Вечірня казка"
12.25 - "Легенди бандитського Києва". Д/ПУ проти дефензивізму
13.00 - "Бушидо. Східні єдиноборства"
15.20 - "Речовий доказ". Родинний трилер
16.00 - Т/с "Виклик - 2"
18.00 - "Агенти впливу"
18.30 - Х/ф "Камеєнська"
20.45 - Х/ф "Розплата - 2"
23.00 - Х/ф "Бладрейн"
01.00 - Х/ф "Без попередження"
02.40 - "Речовий доказ"

СПТ-1

10.15 - Казка "Кнопка".
11.20 - Д/ф "Фільм про фільм «Легенда про літаючого Кіпріана»"
11.50 - Д/с «Подорож навколо світу через 80 садів».
12.50 - Д/с «Світ у картинах».
13.20 - Т/с «Місце в домі».
14.20 - Детектив «П'ять підозрюваних».
15.55 - Драма «Долина».
17.25 - Т/с «Зрада».
18.30 - Розважальна програма «Станьте тим, ким хочете бути».
19.00 - Т/ж «Екстра».
19.30 - «Тасмунія моєї кухні».
20.12 - Погода.
20.15 - Вечірня казка.
20.30 - Новини.

20.45 - Голи, очки, секунди.
21.00 - Футбол. Фінал. W61-W62.
23.50 - Крим/ф.
01.20 - Детектив «П'ять підозрюваних».

СПТ-2

11.05 - Т/с «Упала з небес».
11.35 - Д/ф «Погляд у минуле».
12.00 - Д/с «Орієнтація».
12.30 - «Родина».
12.55 - Гала-програма «Культура русинів і українців у Словаччині».
14.40 - Формула-1. Великобританія.
17.05 - Т/с «Еміль».
17.50 - Д/ф «Згадуємо Яра Філіпа».
19.15 - Вечірня казка.
19.25 - Т/ж «Кінорама».
19.55 - Д/ф «У дорозі на Чехах».
20.20 - Арт-кліпи.
20.30 - Новини.
20.50 - Д/ф «(Ne)celebrity».
21.00 - «Кено-10». Тираж лотереї.
21.10 - Д/ф «Книга рекордів».
22.10 - Д/ф «Діти саванни».
22.40 - Ретро-новини.
22.55 - Д/ф «Ніч в архіві».
00.00 - Д/ф «Де той пес закопаний?»
00.25 - Д/ф «Фрагменти мистецтва».

МАРКІЗА

10.10 - Комедія «Три ніндзи».
11.50 - Т/с «Псих».
13.30 - Вестерн «Індивідуаліст».
15.50 - Швидкі новини.
15.55 - Х/ф «Чорний корсар».
18.10 - Швидкі новини.
18.15 - Х/ф «Подорож до центру Землі».
20.00 - Новини.
20.45 - Погода.
20.50 - Спортивні новини.
21.00 - Х/ф «Ніч із королем».
23.25 - Трилер «Анаконда».
01.05 - Трилер «Дика ріка».

ЕВРОСПОРТ

10.00 - Велоспорт.
11.15 - Велослування.
12.45 - Мотоспорт.
13.45 - Велоспорт.
18.30 - Мотоспорт.
20.15 - Велослування.
21.00 - Т/ж «Футбол».
21.15 - Велослування.
22.00 - Міжнародний бокс.
23.30 - Т/ж «Футбол».
00.15 - Велоспорт.
01.15 - Мотоспорт.

УГТ-1

10.00 - «Пустіть до мене».
10.05 - «І сказав Господь!».
10.15 - Католицька хроніка.
10.40 - «Апостоли світу».
11.05 - «Католицькі відповіді».
11.30 - «Різні віросповідання».
11.45 - Реформатський т/ж.
12.10 - Реформатська молодіж-

на програма.
12.15 - «Біблійні сцени».
12.30 - «Наділ нащадків».
13.01 - Новини.
13.05 - «Спорт-7».
13.35 - Чемпіонат світу з футболу-2010.
15.30 - Телеспорт.
17.10 - «Карусель».
17.40 - «Як було?».
19.05 - Панорама.
19.35 - «Як було?».
20.30 - Новини.
21.00 - Чемпіонат світу з футболу-2010. Фінал.
00.35 - Будинок культури.

УГТ-2

12.30 - Кухня Юдіти Штал.
13.00 - Т/ж мандрівників.
13.30 - Т/с «Стрімка гадука».
14.30 - Т/с «Під прицілом».
15.30 - Т/с «Шина - королева джунглів».
16.30 - Т/с «Крузо».
17.30 - Х/ф «Бій, рік, грай у футбол!».
19.30 - Факти.
20.00 - «Щоденник».
21.05 - М/ф «Шрек».
22.45 - Х/ф «Реальність кусається».
00.30 - Х/ф «Одного разу на Дикому Заході».

РТЛ-КЛУБ

11.30 - Телефонна гра.
12.35 - Туристичний т/ж.
13.00 - Новини.
13.15 - Муз. програма.
13.45 - Т/с «Няня».
14.15 - Т/ж автоспорту.
14.35 - «Формула-1».
17.05 - Т/с «Поки смерть не розлучить нас».
17.30 - Х/ф «Круті віражі».
19.30 - Новини.
20.00 - Т/с «Кобра-11».
21.00 - Х/ф «За 80 днів навколо Землі».
23.20 - Х/ф «Кримінальне читво».
02.25 - «Портрет».

ПОЕЗІЯ НОМЕРА

Я заховаюся у світ,
У мікро-, макросвіт душі.
До себе манять, як магніт,
Барвисті думи-вітражі.

Горять, ясніше все цвітуть
Свічки сакральних думкувань.
Слова молитви вже несуть
І щирі нотки розважань.*

* У значенні релігійно-духовних роздумів

Наталія Гумен-Біланіч

КОШЕНЯТА!
ВІДДАМ У ДОБРІ РУКИ
3-60-56, 050-70-96-120

ВІТАННЯ

Сердечно вітаємо люблячу дружину, найкращу маму, прекрасного педагога, талановиту поетесу Салаї-Пак Маріанну Йосипівну!

Хай квіт життя повік не одцвітає,
Нехай добро до Вас щоднини прибуває,

Хай Матір Божа Вас охороняє,
Сіяє вітхи зірка золота,
Ісус Христос з небес благословляє,
На щедри щастям, многи літа!

Чоловік, батьки, діти, внуки, колеги

Відзначила День народження
Едіта Іванівна Бабиченко - староста духовного хору ім. А. Волошина, жінка-«совість» колективу, яку всі люблять і поважають, жінка-мати, бабуся, дівчі прабабуся...

У Ваші красні... дітять
Хай повніться достатком хата,
Хай на добро будуть багаті
З легкої доленьки руки
Майбутні Ваші золоті роки!

Друзі-хористи

КІНОАНОНС КРАЩІ ХУДОЖНІ ФІЛЬМИ ТА СЕРІАЛИ ТИЖНЯ

ІЖАЧОК У ТУМАНІ
Вечорами Іжачок ходив до Ведмедика в гості. Вони сідали на колоди і, сьорбаючи чай, дивилися на зоряне небо. Воно висіло над дахом - прямо за пічною трубою. Праворуч від труби були зірки Ведмеджати, а ліворуч - Іжачка...

КРУТИЙ ТАТО
Холостяцьке життя Романа Шило повне усталених звичок і правил. Йому - 35, він професіонал і цілком собі авторитетний чоловік. Але один дзвінок у двері повністю перевертає все його життя. На порозі зі його квартири з'являються: чотирнадцятирічна донька Таяня від першого невдалого шлюбу, її п'ятирічний братик Сергій та дворічна сестричка Соня.

ТАНЕЦЬ ГОРНОСТАЯ
Історія про кохання і самотність. Про необхідність, але невміння прощати. У невеликому приморському містечку відбувається загадкове вбивство художника. Підозри падають на одного з його колишніх приятелів-однокурсників провітаючого нині бізнесмена, але незабаром і він знайдений мертвим. Досвідчений слідчий і його початківць-помічник в замішанні - слід від вбивства йде у події п'ятнадцятирічної давності...

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АВГУСТИНА ВОЛОШИНА
(Вищий навчальний заклад III-IV рівнів акредитації)
У 2010/2011 навчальному році в КаУ оголошується прийом абітурієнтів з підготовки фахівців на базі повної загальної середньої освіти (11-ти класів) за галузями знань (напрямами) та освітньо-кваліфікаційним рівнем - бакалавр:
• Галузь знань ГУМАНІТАРНІ НАУКИ, напрям підготовки: Філософія;
• Галузь знань СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ НАУКИ, напрям підготовки: Психологія;
• Галузь знань ПРАВО, напрям підготовки: Правознавство;
• Галузь знань ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО, напрям підготовки: Фінанси і кредит;
Та за освітньо-кваліфікаційними рівнями - спеціаліст, магістр:
• магістрів зі спеціальності Богослов'я (Теологія) на основі базової вищої освіти за напрямками: Філософія та вища духовна освіта;
• спеціалістів, магістрів зі спеціальності Психологія на основі базової вищої освіти за напрямком: Психологія;
• спеціалістів зі спеціальності Правознавство на основі базової вищої освіти за напрямком Право;
• спеціалістів зі спеціальності Фінанси на основі базової вищої освіти за напрямком Фінанси
На факультеті підготовки молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти (9-ти класів) здійснюватиметься підготовка молодших спеціалістів зі спеціальностей:
• Правознавство;
• Фінанси і кредит;
• Розробка програмного забезпечення.
Форми навчання: денна та заочна (на контрактній основі).
ЗДОБУТКИ І ВИЗНАННЯ
У 2007 році КаУ пройшов сертифікацію щодо здійснення освітньої діяльності і став одним із перших у західному регіоні України членом міжнародної освітньої організації з центром у м. Лондон.
За результатами освітньої діяльності 2006-2007 н.р. у структурі ДННК «УУБА - КаУ» визнано кращим у проекті «Діловий імідж України». Здобутки. Досвід. Визнання» і внесено до презентаційного альманаху представленням 120 країн світу.

ВІДНОВЛЕНІ СТОРІНКИ ПРАВДИ. ОСМИСЛЕННЯ ПОДІЙ СКЛАДНОЇ ДОБИ ІВАНОМ КОРШИНСЬКИМ

Нещодавно вийшла у світ книга І. Ю. Коршинського «Сторінки життя», написання якої продиктоване велінням часу, патріотичними переконаннями. У ній подано гулагівські, лікарські, депутатські та громадські університети у спогадах, роздумах, бувальщинах, листах, публікаціях автора.

Чим прикли- кає-зачаровує ця книга сучасних людей? Іван Коршинський – навдивовижу добра, порядна людина- мудрець. Та-

ких не так багато. Це – самородки, нестримні охоронці націєтворчої істини. Хоч життя і потрудилося, щоб та мудрість викристалізувалася в людині через випробування, як це і сталося з Іваном Юрійовичем, котрий молодим юнаком пройшов «школу» сталінських таборів тільки за те, що його наскрізною ідеєю життя, мислення і діяльності стала Шевченкова національна ідея. Сучасників, як і людину будь-якої епохи, у його книзі зворушує й зачаровує невідомий прояв щирості, простоти і глибокої думки та почуття, гідності нескореної людини, справжнього патріота України.

Рецензована книга складається з п'яти розділів. У першому з них і найбільшому за обсягом – «Мої гулагівські університети» автор зупиняється на недавно перегорнутих сторінках національної історії, починаючи з 20-30-х років ХХ ст., зародження Пласту, Карпатської України, репресії угорських фашистів та більшовицьких посяг радянського періоду, спричинених тоталітарним режимом. Він репрезентує своє покоління. Це була доба нечуваних історичних катаклізмів. Репресії, концтабори, масові розстріли. Життя героїв книги проходить на тлі жорстоких реалій. Драми і трагедії постійно вриваються в їхнє життя (арешти улюблених учителів, друзів). У книзі розгортаються одвічні людські теми: любов, вірність, шляхетність аж до самопожертви, їм протиставляється моральна ніцність. Герої книги проходять через радість й драми, через складні колізії й перипетії, з яких вихід знаходять відповідно до своїх моральних якостей.

Книга «Сторінки життя» – це низка спогадів про тих, хто оточував Івана Юрійовича в довоєнний, післявоєнний час і пізніше. Це учні Мукачівської торговельної академії, Хустської гімназії, Тячівської та Великобичківської середніх шкіл, Ужгородського університету, науковці, письменники, відомі всьому народові і вузькому колу, з якими він був особисто знайомий. Серед них – Микола Грицак, Михайло Орос, Микола Сулима, Степан Пап, Олександр Фединець, Іван Мешко та інші. Автор не тільки вимальовує роки жорстокого духовного терору, коли в усіх колективах за людьми, особливо в радянський період, стежили так звані сексоты, коли доноси, переслідування за «український буржуазний націоналізм» були нормою життя. Кожен жив під страхом арешту. Багатьом було вкорочено віку в сибірських таборах за те, що посміли заявити на повний голос, що вони – українці.

Багатогранне творче життя І. Ю. Коршинського, про яке довідуємося з рецензованої книги, викликає у сучасної людини не тільки захоплене подивування, а навіть – сором за дармотратність свого життєвого часу і таланту. Його любов до рідного краю, України ніким не контролювалася, окрім власного сумління. Це цілісна працевда душа, до якої не пристав бруд світу. Важко уявити собі, як це пройти майже десять років стражденного життя, жажіть сталінських таборів у молодому віці й не тільки попри всі випробування та несприятливі умови не зламатися, не втратити віри в Бога, а й віри в людську гідність, свідомо, самовіддано жертвуючи молодим життям

за Українську незалежну державу.

Автор пристрасно, переконливо і з любов'ю розповідає в книзі про те, як і ким, якими людьми проводилася боротьба за незалежність України, які труднощі й перешкоди були на цьому шляху. Називає тих письменників, на творах яких виховувалася тодішня молодь. Це – Т. Шевченко, І. Франко, М. Грушевський, Б. Лепкий, У. Самчук, В. Гренджа-Донський, Д. Донцов та ін.

Книга на фактичних матеріалах розвінчує більш, як піввікову комуністичну пропаганду ненависті до збройного опору найсвідомішої частини української нації, організованої в Українську повстанську армію, яка стала на перешкоді винищення українського народу (української та інших національностей).

Автор вдало відтворює атмосферу тих часів, про які мовиться в книжці, яка є документом епохи. Так, перший арешт 17-річного І. Коршинського відбувся у рідному селі у червні 1945 р за участь у підпільному національно-визвольному русі під керівництвом ОУН. Другий арешт здійснено 14 жовтня 1948 р., коли навчався на 2-му курсі медичного факультету Ужгородського держуніверситету. Тоді ж арештовано ще кількох студентів як «ворогів народу» й почалося довготривале слідство. Як зазначає І. Коршинський, «усі учасники «злочинної групи» були свідомими українцями серед учнів школи й навчання, спортсменами, активними учасниками художньої самодіяльності, сміливо дебатували на різні політичні, а особливо історичного змісту теми...» (С. 80). Усі вони, за винятком І. Ягнюка, якого було засуджено на 25 років позбавлення волі, отримали по 10 років виправно-трудових таборів особливого режиму та ще п'ять років позбавлення громадянських прав.

Використовуючи конкретні факти, автор переконливо описує, як слідчі Аксьонов, Драгін, Гаврилов, Зудов, Увін та ін., люди без совісті і честі, навчені і запрограмовані на винищення нашого народу, плювали українським патріотам у душу, топтали їхнє релігійне виховання, гвалтували хлопців морально, калічили фізично, щоб зробити їх нездатними мати нащадків – нових ворогів на їхню імперію. Уважний читач переконається, що борців за волю планомірно знищувала найкривавіша і найжорстокіша для України більшовицько-комуністична безбожна влада.

З книги довідуємося про нестерпні умови життя і праці як політ'язня І. Коршинського, так й інших засуджених, зокрема у таборі «Спаськ» Карагадинської області Казахстану, коли в 20-річному віці їх постійно супроводжувало жадливе фізичне перевантаження та відчуття голоду від недоїдання. Доводилося виконувати найрізноманітнішу роботу. Особливо запам'яталася праця в каменоломні. Потім завдяки доктору-угорцю Йосипу Червені потрапив І. Коршинський до відділення, де лікувалися терапевтичні та нервово-психічно хворі, й виконував обов'язки медбрата та санітара. Відтак опинився підсобником на будівництві, де освоїв професію штукатура. Через деякий час повезло – і працює в лікарні медбратом. А з 1950 р. – у новоствореному С. Колесниковим хірургічному відділенні, де брав участь в операціях. Звільнений з неволі у 1955 р., реабілітований лише в 1991 р.

Достовірно й переконливо розповідає Іван Юрійович про яскравих представників національно-визвольного руху в Закарпатті. Це один із найвідоміших нині істориків України Ярослав Романович Дашкевич, ігумен Жовківського монастиря на Львів-

щині о. Михайло Пелех, відомий український мовознавець та літературознавець, професор Харківського інституту мовознавця Микола Федорович Сулима, брати Климпуші – Василь, Іван, Дмитро, син залізничника із Королева Виноградівського району Федір Удичка та ін. Автор слушно стверджує, що ні підпільна боротьба в складних умовах комуністичного режиму, ні жадливі слідства, ні тюрми, ні сибірські виснажливі табори не зламали духу патріотів, які все своє свідоме життя присвятили боротьбі за краще майбутнє свого багатостраждального українського народу.

Через усю книжку лейтмотивом та пересторогою проходять слова Івана Юрійовича: «Так згуртуємося ж хоч сьогодні, перестанемо сваритися, зводимо порахунки, обвинувати одного у всяких гріхах, що лише спадають на думку. Невже дозволимо докотитися Україні до такого стану, коли лише знову згадувати будемо про те, хто кращий був у борні за її незалежність?!» (С. 124).

Автор переконливо описує, як зароджувався в закарпатців патріотизм, що цьому сприяло і що надихало їх на боротьбу з жорстоким ворогом за незалежність України. Достовірно говорить про ті руйнівні, трагічні часи, які знекровили, скосили цвіт нації – людський потенціал Закарпаття, і то найбільш інтелектуальний, свідомий як за часів угорської, так і радянської окупації.

Чимало місця в книзі присвячено когорті буштинських патріотів, таким, як Микола Гаврилко, Юрко та Петро Костюки, Михайло Копинець, Василь Микита, Петро Паращинець та ін., а також з інших місцевостей Закарпаття – Дмитро та Юрко Бандусяки з Ясіня, Михайло Габовда з Великих Лучок, Магдаліна Богдан та брати Куцини з Хуста, Андрій Цуга з Малого Березного, Іван Чонка з Бедевлі, Юрій Неймет з Великої Копані та ін.

Для згаданого видання характерна внутрішня організованість змісту, щільність тексту, логічність викладу. Книга вийшла публіцистично гострою, предметною, актуальною. У ній містяться свідчення з перших рук про ту героїчну добу визвольних змагань, безпосередніми сучасниками й учасниками якої вони були, про їхнє тодішнє світо-розуміння, світосприймання. В одному з листів до Івана Коршинського його друг Федір Удичка справедливо наголошує: «... ми були серед тих, хто тоді активно робив історію, а хто про цю історію пише й пише, мусить про неї знати, в тому числі й через нас» (С. 154).

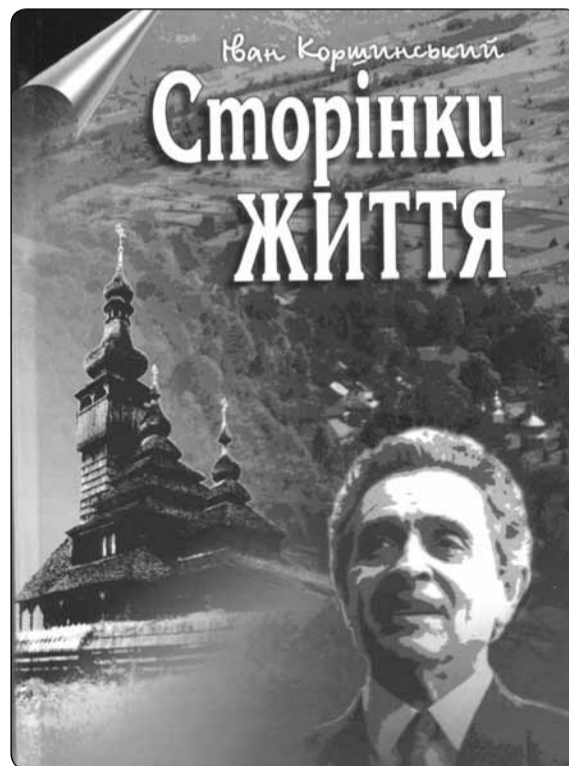
Конкретними, правдивими матеріалами книги І. Ю. Коршинський спростовує брехливі твердження деяких місцевих перевертнів, що в Закарпатті живуть якісь русини, що нічого спільного не мають з українцями по той бік Карпат, що нібито українську ідею в Закарпаття принесли на танках радянські воїни в 1944 р. На такі пустопорожні закиди вичерпну відповідь дає Федір Удичка: «Своєю діяльною участю у збройному підпіллі ОУН, арештом, перебуванням по лагерах ГУЛАГу та і на загал – своєю історичною наявністю – ми свідчили закарпатський аспект, забезпечували закарпатський елемент та вклад у соборницький визвольний процес української нації» (С. 174).

Матеріали книги, будучи приводом для роздумів, стверджують істину: щоб вижити і зберегти національну ідентичність, Україна мусить свідомо плекатися національний дух, національну пам'ять, історію, шанувати своїх Героїв, честь і гідність Держави і громадянина України.

У розділі «Під клятвою Гіппократа» йдеться про становлення І. Ю. Коршинського як лікаря під впливом відомих ліка-

рів – професорів С. О. Колесникова й О. В. Фединця та навчання на медичному факультеті Ужгородського університету. Звичайно, найбільше мовиться про лікарську діяльність автора рецензованої книги. З розділу довідуємося, що, присвятивши медицині кілька десятиліть, він чітко дотримується ідеалу милосердя як вияву всеохоплюючої любові, що є основою людського буття. У нього можна вчитися справжнього людянолюбства. Він продовжує справу добротності, започатковану нашими славними предками і вбачає в цьому свій обов'язок. Надає хворим і скривдженим необхідну допомогу щоденно. Відзначається кришталевою чистотою морального життя, великим патріотизмом і вірою в християнське вчення. Він чітко усвідомлює, що людина дедалі більше потребує уваги й турботи. Йому близькі проблеми знедолених. Він постійно переймається тим, як їх утішити. Тому не дивно, що до нього йдуть за порадою, дослухаються, діляться наболілим. Йому, як хірургу, завдячують життям тисячі людей. Людські страждання і болі він носить у собі як власні. Свій фах лікаря вважає за Божий дар, який повинен служити людям, і готовий пригорнути кожного: обігріти, допомогти.

Читаючи книгу, кожен зробить правильний висновок, що завдяки глибоким і міцним знанням, таланту лікаря, титанічній праці, невтомному завзяттю, Іван Юрі-

йович захистив кандидатську дисертацію і довгий час працював на медично-педагогічному небосхилі, передаючи свої вміння, знання, досвід студентам. Він підготував і виховав чимало висококваліфікованих медичних працівників, які поринули у вир медицини, продовжуючи його традиції. Написав та опублікував близько 100 наукових праць на медичну тему.

На конкретних фактах висвітлюється життя І. Коршинського в медицині, яке він провів напролюд активно, виражено, цілеспрямовано. Відкритий для всіх, начебто на одному диханні давав величезний масі лікарів своєрідний відкритий урок того, як треба працювати. Його діяльність як лікаря-хірурга, заслуженого лікаря України, не залишає нікого байдужим, бо з почуттям високої відповідальності надихав, збагачував навиками, уміннями, навчально-методичною доцільністю всіх, хто цього потребував.

Іван ХЛАНТА,
доктор мистецтвознавства,
кандидат філологічних наук,
заслужений діяч мистецтв України
Продовження у наступному номері

КАНДИДАТСЬКИЙ ІСПИТ

З 21 по 23 червня в Ужгородській українській богословській академії імені святих Кирила і Мефодія докторанти академії ієрей Володимир Бочков, кандидат богослов'я, капелан Норільського козачого відділу Єдиного Єнисейського козачого війська козаків Росії Красноярської єпархії, випускник Київської духовної академії, та ієрей Георгій Лобанов, кандидат богослов'я, настоятель Свято-Миколаївського храму с. Киянка Чернігівської єпархії, випускник Київської духовної академії, – успішно склали кандидатські іспити з догматичного богослов'я та історії Української Православної Церкви.

За результатами роботи екзаменаційної комісії, яку очолив ректор Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія професор, архімандрит Віктор (Бедь), було відмічено високий теоретично-науковий рівень підготовки вищезазначених докторантів, попереду в яких – звершення роботи над дисертаційними дослідженнями.

Прес-служба УУБА

ОГОЛОШЕННЯ

Ректорат Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія оголошує конкурсний відбір на заміщення вакантних посад професорсько-викладацького складу.

До конкурсного відбору допускаються особи, що мають вищу духовну освіту (бажано відповідний науковий ступінь та вчене звання) та мають намір присвятити себе богословсько-викладацькій і науково-педагогічній діяльності.

Для конкурсного відбору необхідно подати (надіслати поштою) до відділу кадрів академії наступні документи:

1. Заяву на ім'я ректора про бажання взяти участь у конкурсі.
2. Автобіографію.
3. Фотографію (10x13 см).
4. Копію дипломів про вищу освіту та наукові ступені (при наявності).
5. Копію атестатів про вчені звання (при наявності).
6. Копію свідоцтва про хрещення (для осіб, що не перебувають в духовному сані).
7. Копію свідоцтва про духовний сан та чернецтво (при наявності).

Адреса для надсилання документів:
88000, Україна, Закарпатська обл., м. Ужгород, пл. Театральна, 5-7,

Ужгородська українська богословська академія імені святих Кирила і Мефодія.

Тел.: (0312) 61-28-01; 61-20-08; 61-38-33; 61-72-39; тел./факс: (0312) 61-29-45;

Прямий телефон: (097)-62-32-725 (прес-секретар Ігор Ковальчук)

<http://www.uuba.org.ua>

e-mail: aau_2006@ukr.net

ПРОРЕКТОР КАЗАНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ СЕМІНАРІЇ ВІДВІДАВ УУБА

21 - 22 червня з благословення Високопреосвященнішого Анастасія, архієпископа Казанського і Татарстанського, ректора Казанської духовної семінарії, ігумен Кирило (Ліухін), проректор вищезазначеної семінарії, відвідав з робочим візитом ужгородську українську богословську академію імені святих Кирила і Мефодія.

Перебуваючи в стінах академії, ігумен Кирило зустрівся та провів переговори із ректором академії професором, архімандритом Віктором (Бедь) та проректорами академії за напрямками роботи.

У процесі зустрічі сторони обмінялися думками щодо шляхів подальшого розвитку православної духовної освіти і науки. Особливо цікаво було ігумену Кирилу ознайомитись із досвідом Ужгородської української богословської академії щодо впровадження в навчальний та науковий процес засад Болонського міжна-

родного стандарту, що з благословення Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля Української Православної Церкви ви восьмий рік практикується в діяльності академії.

За результатами зустрічі сторони домовилися підтримувати тісні взаємозв'язки в питаннях розвитку богословської освіти і науки.

Прес-служба УУБА

ЗА ПРИКЛАДОМ УУБА БУДЕ РЕФОРМОВАНО ВСІ ДУХОВНІ ШКОЛИ УПЦ ТА РПЦ

17 – 18 червня у приміщенні Московської духовної академії, що розташована на території Свято-Троїцької Сергіївської Лаври (м. Сергіїв Посад, Росія), відбувся семінар для представників та нарада для ректорів духовних навчальних закладів Руської Православної Церкви та Української Православної Церкви з приводу майбутнього переходу на Болонську систему в духовній освіті. З благословення ректора Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія професора, архімандрита Віктора (Бедь) на нараді від академії взяли участь проректор з богословської науково-дослідної роботи, доктор богослов'я, в.о. доцента ігумен Арсеній (Бочкар) та уповноважений представник УУБА в Російській Федерації магістр богослов'я, ігумен Олександр (Глоба).

17 червня головним доповідачем на семінарі виступила професор Ольга Миколаївна Олейнікова, доктор педагогічних наук, директор Національного офісу програми Темпус у Росії, яка зазначила, що Україна займає в світі друге, після Іспанії, місце з реалізації переходу на Болонську систему. Під час семінару відбулося обговорення практичної сторони впровадження Болонського процесу в богословському освітньому просторі. Виступивши від імені УУБА, о. Арсеній відзначив досягнення духовно-навчально-наукового комплексу (ДННК) «Ужгородська українська богословська академія імені святих Кирила і Мефодія – Карпатський університет імені Августина Волошина» у справі акредитації та ліцензування спеціальності «магістрів богослов'я, викладачів вищої школи» Міністерством освіти та науки України, які відбулися за ініціативи ректора академії професора, архімандрита Віктора (Бедь) з благословення Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля Української Православної Церкви. Довідавшись про досягнення Української Православної Церкви у співпраці з Міністерством освіти та науки України, що реалізувалися на базі Ужгородської української богословської академії, Ольга Миколаївна високо оцінила їх та відзначила, що «від України треба вчитися», бо таких результатів у Російській Федерації поки що немає.

18 червня відбулося розширене засідання Навчального комітету Руської Право-

славної Церкви, на якому були представлені з усіх духовних навчальних закладів Росії, України, Білорусі, Молдови, Казахстану. Серед доповідачів, які представили можливі засоби переходу на Болонську систему освіти, були ректор Московської Православної духовної академії кандидат богослов'я, професор, архієпископ Євгеній та голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків РПЦ, ректор загальноцерковної аспірантури та докторантури імені святих Кирила і Мефодія доктор богослов'я, доктор філософії, доцент, митрополит Волоколамський Іларіон. Під час обговорення шляхів реалізації поставленої проблематики з української сторони, зокрема, від Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія, виступив доктор богослов'я, в.о. доцента ігумен Арсеній (Бочкар) та Харківської духовної семінарії доктор богослов'я, в.о. доцента протоієрей Сергій Скубенко. У своєму виступі ігумен Арсеній зробив акцент на необхідності введення двоступеневої освіти (бакалавр та магістр), оскільки Болонська система не знає освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.

За результатами роботи семінару та наради з'ясувалося, що станом на сьогодні перед усіма духовними школами стоїть питання про напрацювання шляхів впровадження міжнародних стандартів Болонського процесу в богословському освітньому просторі.

Наразі в усій системі Руської та Української Православних Церков тільки Ужгородська українська богословська академія імені святих Кирила і Мефодія, з благословення Блаженнішого Митрополита Володимира, впродовж восьми років впроваджує засади міжнародних освітніх стандартів у навчальному та науковому процесі. Реалізуючи основи розвитку освітніх засад ХХІ століття, в академії введено двоступеневу освітньо-кваліфікаційну систему підготовки фахівців із вищою духовною освітою – бакалаврів богослов'я, з терміном навчання чотири роки (базова вища духовна освіта), та магістрів богослов'я, з терміном навчання два роки (повна вища духовна освіта). Третім ступенем є докторантура, в якій на базі повної вищої духовної освіти (магістрів) проводиться підготовка наукових та науково-педагогічних богословських кадрів (з терміном навчання три роки) – докторів богослов'я, докторів філософії (в галузі науки) та докторантів богословських наук, докторів наук.

Підсумовуючи результати засідання вищезазначених семінару та наради, можна констатувати, що всі духовні школи УПЦ та РПЦ впродовж короткого терміну (рік-два) буде реформовано з урахуванням міжнародних стандартів Болонського процесу в освітній галузі, прикладом реалізації якого в духовно-богословському просторі України є Ужгородська українська богословська академія імені святих Кирила і Мефодія – вищий духовний навчальний заклад Української Православної Церкви.

P.S. Додатково рекомендуємо сайт <http://www.taday.ru/text/480455.html>.

Прес-служба УУБА

Високопреосвященніший Архієпископ Євгеній, голова Учбового Комітету РПЦ, ректор Мінських духовних семінарії та академії з делегацією представників духовних шкіл від Української Православної Церкви. Москва, Сергіїв Посад, 17-18 червня 2010 року.

ВЧЕНІ РАДИ УБА ТА КАУ ПІДВЕЛИ ПІДСУМКИ ЗА 2009-2010 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

24 червня 2010 року під головуванням ректора професора, архимандрита Віктора (Бедь) відбулося спільне засідання Вчених рад Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія та Карпатського університету імені Августина Волошина за участю професорсько-викладацького складу, співробітників, керівників структурних підрозділів академії та університету.

На порядок денний виносились питання про підсумки роботи державних і випускових екзаменаційних комісій академії та університету за освітньо-кваліфікаційними рівнями випускників – магістрів, бакалаврів та молодших спеціалістів, де доповідачами виступили завідувачі та заступники завідувачів профільних кафедр (професор Тетяна Хоменко, в.о.доцента ігумен Арсеній (Бочкарь), доцент Сергій Урста, професор Олена Шимко, магістр права Олексій Пайда, магістр фінансів Олена Буковська, магістр психології Катерина Балага та магістр фізико-математичних наук Василь Кут).

З другого питання порядку денного про звіт роботи академії та університету за 2009-2010 навчальний рік виступили проректори з відповідних напрямків роботи, а саме: з навчальної та виховної роботи (інспектор) – доцент Сергій Урста, наукової та методичної роботи – магістр політології Євгеній Гайданка, а

також з богословської науково-дослідної роботи – в.о. доцента ігумен Арсеній (Бочкарь). Кожен з доповідачів прозвітував про результати роботи та здобутки академії та університету за минулий 2009-2010 навчальний рік. За результатами обговорення звітів було окреслено головні напрямки роботи на перспективу 2010-2011 навчального року.

Також з інформаційним повідомленням про відзначення в 2010 році 1150-річчя з дня укладення мирного договору між Візантійською імперією та давньоукраїнською державою – Київською Руссю і прийняття християнства Великим Київським князем Аскольдом (860-2010 рр.) та про підготовку до відзначення в 2012 році 1150-річчя заснування Київської Митрополії – Української Православної Церкви (862-2012 рр.) виступили ректор Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія та Карпатського університе-

тету імені Августина Волошина професор, архимандрит Віктор (Бедь) та проректор з наукової та методичної роботи магістр політології Євгеній Гайданка. В ході обговорення цього питання Вчені ради ухвалили рішення звернутися до Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля Української Православної Церкви, Президента України Віктора Януковича, Академії наук України, Академії педагогічних наук, Міністерства освіти і науки України та Всеукраїнської асоціації політичних наук з проханням розглянути питання про можливість відзначення на загальноцерковному, загальнодержавному та загальнонауковому рівнях цих історичних дат, відповідно в 2010 та 2012 роках.

Заслухавши інформацію ректора професора, архимандрита Віктора (Бедь), Вчені ради ухвалили відзначити в 2010 році 65-ту річницю з Дня возз'єднання Закарпатської України з Матір'ю Україною (29 червня 1946 – 29 червня 2010 рр.).

У рамках богословських досліджень історичних дат в духовному житті Закарпаття за пропозицією ректора академії та університету, професора, архимандрита Віктора (Бедь) та на виконання резолюції Міжнародної наукової конференції, приуроченої 650-річчю заснування Свято-Миколаївського Мукачівського монастиря (що проводилась на базі УБА – КаУ 10 – 11 червня 2010 року) Вченими радами було ухвалено відзначити в 2011 році 110-річчя відродження Православ'я на українських землях Закарпаття (перехід громад с. Іза Хустського і с. Великі Лучки Мукачівського району в 1901 році в прабатьківську православну віру) та 90-ї річницю з дня відродження Карпаторуської Православної Церкви (Мукачівсько-Пряшівської єпархії) у складі Сербського Патріархату.

Прес служба УБА-КаУ

СПІЛЬНІ РІШЕННЯ ВЧЕНИХ РАД УБА ТА КАУ

“ПРО 65-РІЧЧЯ З ДНЯ ВОЗЗ'ЄДНАННЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ З МАТІР'Ю-УКРАЇНОЮ (29 ЧЕРВНЯ 1946 – 29 ЧЕРВНЯ 2010 РОКІВ)”

Протокол № 11 від 24 червня 2010 року
Заслухавши інформаційне повідомлення ректора професора, архимандрита Віктора (Бедь) про історичне значення 65-ї річниці з Дня возз'єднання Закарпатської України з Матір'ю-Україною (29 червня 1945 року), в якому, зокрема, було відмічено багатокітний тернистий історичний шлях, який пройшли русини-українці Закарпаття до очікуваного возз'єднання з мільйонами братів-українців у єдину державу, виходячи із необхідності дати об'єктивну історичну та політичну оцінку входженню закарпатських земель до складу України, як спільного волевиявлення українського народу, Вчена рада ухвалила:

1. Відзначити на базі духовно-навчально-наукового комплексу (ДННК) “Ужгородська українська богословська академія імені святих Кирила і Мефодія – Карпатський університет імені Августина Волошина” 65-ту річницю возз'єднання Закарпатської України з Матір'ю-Україною (29 червня 2006 – 29 червня 2010 рр.).

2. Проректору з наукової та методичної роботи (Є. І. Гайданка) до 25 серпня 2010 року підготувати та подати на затвердження ректору академії та університету (архимандрит Віктор (Бедь) проект плану заходів проведення наукових читань та урочистостей, присвячених 65-ї річниці возз'єднання Закарпатської України з Матір'ю-Україною впродовж 2010 року.

“ПРО ПІДГОТОВКУ ДО ВІДЗНАЧЕННЯ 1150-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ (УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ (862-2012 РР.))”

Протокол № 11 від 24 червня 2010 року
На спільному засіданні Вчених рад Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія та Карпатського університету імені Августина Волошина:

– заслухавши інформаційне повідомлення ректора професора, архимандрита Віктора (Бедь) та проректора з наукової та методичної роботи Є. І. Гайданки про роль та значення військового походу Великого Київського князя Аскольда на Константинополь (Царьград) у 860 році, внаслідок якого було укладено мирний договір між Візантійською імперією та давньоукраїнською державою – Київською Руссю та внаслідок прийняття Аскольдом християнства, для подальшого поширення та примноження на давньоукраїнських землях християнських цінностей і утвердження державності;

– зважаючи на історичне значення вищезгаданого мирного договору та вплив християнства на подальший розвиток української нації та державності;

– беручи до уваги те, що внаслідок укладеного договору між Візантійською імперією та Київською Руссю, за однією з історичних версій, до Києва було делеговано місію святих Кирила і Мефодія, результатом діяльності якої стало заснування Київської Ми-

трополії (Української Православної Церкви (862 р.) як центральної церковної організації Константинопольського Патріархату у духовному житті давньоукраїнського соціуму;

– враховуючи специфіку державно-церковних відносин станом на середину IX сторіччя, а саме те, що, з одного боку, заснування Київської Митрополії являється фактичним створенням Української Православної Церкви, а з другого – заснування Київської Митрополії було б неможливим на той час без наявності на давньоукраїнських землях високорозвинутої та незалежної організації політичної влади у формі держави – Київської Русі, –

ухвалено: 1. Відзначити у 2012 році на базі духовно-навчально-наукового комплексу (ДННК) “Ужгородська українська богословська академія імені святих Кирила і Мефодія – Карпатський університет імені Августина Волошина” 1150-річчя заснування Київської Митрополії (Української Православної Церкви (862-2012 рр.).

2. Проректору з наукової та методичної роботи (Є. І. Гайданка) та проректору з богословської науково-дослідної роботи (ігумен Арсеній (Бочкарь) до 15 листопада 2010 року підготувати та подати на затвердження ректору (архимандрит Віктор (Бедь) проект плану заходів урочистого відзначення 1150-річчя заснування Київської Митрополії – Української Православної Церкви (862-2012 рр.).

3. Звернутися до Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля Української Православної Церкви, Президента України Віктора Федоровича Януковича, Міністерства освіти і науки України, до Академії наук України, Академії педагогічних наук та Всеукраїнської асоціації політичних наук з проханням розглянути питання про можливість відзначення на загальноцерковному, загальнодержавному та загальнонауковому рівнях в Україні 1150-річчя заснування Київської Митрополії (Української Православної Церкви (862-2012 рр.) у 2012 році.

“ПРО ВІДЗНАЧЕННЯ 1150-РІЧЧЯ З ДНЯ УКЛАДЕННЯ МИРНОГО ДОГОВОРУ МІЖ ВІЗАНТІЙСЬКОЮ ІМПЕРІЄЮ ТА ДАВНЬОУКРАЇНСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ – КИЇВСЬКОЮ РУССЮ І ПРИЙНЯТТЯ ХРИСТІАНСТВА ВЕЛИКИМ КИЇВСЬКИМ КНЯЗЕМ АСКОЛЬДОМ (860-2010 РР.)”

Протокол № 11 від 24 червня 2010 року
На спільному засіданні Вчених рад Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія та Карпатського університету імені Августина Волошина:

– заслухавши інформаційне повідомлення ректора професора, архимандрита Віктора (Бедь) та проректора з наукової та методичної роботи Є. І. Гайданки про роль та значення військового походу Великого Київського князя Аскольда на Константинополь (Царьград) у 860 році, внаслідок якого було укладено мирний договір між Візантійською імперією та давньоукраїнською державою – Київською

Руссю та прийняття Аскольдом християнства для подальшого поширення та примноження на українських землях християнських цінностей і утвердження державності;

– зважаючи на історичну роль вищезгаданих подій для подальшого розвитку української нації та державності, зокрема, прийняття християнства Великим Київським князем Аскольдом як незаперечний факт визнання християнства політичною елітою давньоукраїнської держави – Київської Русі;

– беручи до уваги те, що укладення мирного договору між Візантійською імперією та давньоукраїнською державою – Київською Руссю свідчить про правовий статус Київської Русі як суб'єкта міждержавних відносин у період Середньовіччя та доводить існування давньоукраїнської незалежної держави задовго до вищезгаданих подій IX століття;

– відмічаючи роль Київської Русі як впливової європейської держави у тогочасному геополітичному просторі, –

ухвалено: 1. Відзначити на базі духовно-навчально-наукового комплексу (ДННК) “Ужгородська українська богословська академія імені святих Кирила і Мефодія – Карпатський університет імені Августина Волошина” 1150-ту річницю з Дня укладення мирної угоди між Візантійською імперією та давньоукраїнською державою – Київською Руссю і прийняття християнства Великим Київським князем Аскольдом (860-2010 рр.).

2. Проректору з наукової та методичної роботи (Є. І. Гайданка) та проректору з богословської науково-дослідної роботи (ігумен Арсеній (Бочкарь) до 25 серпня 2010 року підготувати та подати на затвердження ректору академії та університету (архимандрит Віктор (Бедь) проект плану заходів урочистого відзначення 1150-ї річниці з Дня укладення мирної угоди між Візантійською імперією та давньоукраїнською державою – Київською Руссю і прийняття християнства Великим Київським князем Аскольдом (860-2010 рр.).

3. Звернутися до Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля Української Православної Церкви, Президента України Віктора Федоровича Януковича, Міністерства освіти і науки України, Академії наук України, Академії педагогічних наук та Всеукраїнської асоціації політичних наук з проханням розглянути питання про можливість відзначення на загальноцерковному, загальнодержавному та загальнонауковому рівнях 1150-ї річниці з Дня укладення мирної угоди між Візантійською імперією та давньоукраїнською державою – Київською Руссю і прийняття християнства Великим Київським князем Аскольдом (860-2010 рр.) протягом 2010 року.

“ПРО 110-РІЧЧЯ ВІДРОДЖЕННЯ ПРАВОСЛАВ'Я НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ЗАКАРПАТТЯ (1901 – 2011)”

Протокол № 11 від 24 червня 2010 року
Заслухавши інформаційне повідомлення ректора професора, архимандрита Віктора (Бедь) про історичне значення 110-ї річниці початку відродження Православ'я на Закарпатті, в якому, зокрема, було відмічено важкий історичний шлях, який пройшли закар-

патські українці з часу впровадження та насадження Ужгородської церковної унії (1646 р.) до початку в 1901 році масового руху на Закарпатті (Карпатській Русі) з відродження Православ'я – прабатьківської віри Закарпаття, та про історичну важливість цієї події для духовного життя краю, вчені ради ухвалили:

1. Відзначити в 2011 році на базі Духовно-навчально-наукового комплексу (ДННК) “Ужгородська українська богословська академія імені святих Кирила і Мефодія – Карпатський університет імені Августина Волошина” 110-ту річницю початку відродження Православ'я на Закарпатті.

2. Проректору з наукової та методичної роботи (Є. І. Гайданка) та проректору з богословської науково-дослідної роботи (ігумен Арсеній (Бочкарь) до 25 жовтня 2010 року підготувати та подати на затвердження ректору академії та університету (архимандрит Віктор (Бедь) проект плану заходів: наукових читань та урочистостей, присвячених 110-ї річниці початку відродження Православ'я на Закарпатті.

“ПРО 90-РІЧЧЯ З ДНЯ ВІДРОДЖЕННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЄПАРХІЇ (КАРПАТОРУСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ) НА ЗАКАРПАТТІ (1921 – 2011)”

Протокол № 11 від 24 червня 2010 року

Заслухавши інформаційне повідомлення ректора професора, архимандрита Віктора (Бедь) про історичне значення 90-річчя відродження православної єпархії на Закарпатті, в якому, зокрема, було відмічено подвиг закарпатців, які витримали важкі гоніння та перешкоди з боку австро-угорської влади та Римо-католицької Церкви, але відстояли своє право бути вірними прабатьківській святій православній вірі, а після звернення до Сербської Православної Церкви (яка згідно з законами Австро-Угорщини мала право опікування православними імперією), у 1921 р. отримали першого (після відновлення) православного єпископа священика Досифея (Васича) з титулом Нішського і Карпаторуського. Вчені ради ухвалили:

1. Відзначити у 2011 році на базі духовно-навчально-наукового комплексу (ДННК) “Ужгородська українська богословська академія імені святих Кирила і Мефодія – Карпатський університет імені Августина Волошина” 90-річчя відродження православної єпархії на Закарпатті.

2. Проректору з наукової та методичної роботи (Є. І. Гайданка) та проректору з богословської науково-дослідної роботи (ігумен Арсеній (Бочкарь) до 25 жовтня 2010 року підготувати та подати на затвердження ректору академії та університету (архимандрит Віктор (Бедь) проект плану заходів проведення наукових читань та урочистостей, присвячених 90-ї річниці відродження православної єпархії (Карпаторуської Православної Церкви) на Закарпатті.

Голова Вченої ради професор, архимандрит Віктор (БЕДЬ)
Вчений секретар доцент Сергій УРСТА

КОНСТИТУЦІЯ «ІЗ СІРНИКАМИ В ОЧАХ»

Пішов шостий рік Незалежності України, а ми не мали своєї Конституції. У деякого виникали сумніви – чи назавжди, на віки-вічні відбулася Незалежна держава. У народу, національно свідомих, патріотично налаштованих депутатів, та й у Глави держави вживався, як кажуть, терпець. Наш парламент був вагітний Конституційною. Важкими, драматичними були ці положення. І сталося це у «Конституційну ніч» з 27 на 28 червня 1996 року. Табло висвітлює час: 9:20. 315 голосів – «за» – конституційна більшість.

Безперечно, прийняття Конституції Україною наприкінці червня 1996-го стало політичною подією великого значення. Адже це перша в багатовіковій історії українського народу Конституція України – суверенної, незалежної держави.

Вирішальним моментом для успішної роботи над проектом Основного Закону була досягнута у червні 1995 р. угода між президентом і парламентом – конституційний договір. Правда, парламент погодився на прийняття цього договору після погрози тодішнього глави держави Л.Кучми провести плебісцит з питанням про довіру до г-локу влади, про які 31 травня він оголосив у своєму зверненні до народу.

Конституційний договір виліз із проекту «Закону про владу», який Л.Кучма вніс у ВРУ восени 1994 р. О.Мороз, правда, висунув одночасно на протипагу йому свій законопроект про місцеві ради, що передбачав створення вертикалі рад, підпорядкованої спікеріві парламенту. Тим самим закладалися основи для реального двовладдя в Україні. Але конституційний договір, зрештою, виявився побудованим на базі президентського проекту. Ця угода на цілий рік припинила суперечки навколо розподілу влади та їхніх повноважень і дала можливість інтенсивно працювати над проектом Основного Закону.

У своїй книзі «Про найголовніше» експрезидент України Л.Кучма, зокрема, ділиться спогадами про те, як народжувалася Конституція. Серед іншого він описує і Конституційну ніч: «Багато чого було в цю історичну ніч. І спроби Мороза відключити лінію урядового зв'язку, якою користувалися мої представники у сесійній залі Верховної Ради, і напруга пристрастей депутатів, змушених на ходу шукати компроміс між своїми переконаннями і потребами держави, і спроби Лазаренка (про що мені недавно розповіли присутні при цьому свідки) через депутатів із його фракції «Єдність» о пів на 4 ранку під шумок протягти положення про те, що уряд може призначити і відправити у відставку не президента, а парламент.

МЕНЕДЖЕР КОНСТИТУЦІЇ
Серед тих, хто виніс найбільший тягар боротьби за Конституцію Незалежної України, був депутат із Черкас, голова депутатської комісії доопрацьованого проекту Конституції, нині покійний, Михайло Сирота. Неможливо вже підрахувати, скільки часу він провів за трибуною сесійного залу: доповідав, роз'ясняв, захищав... Навіть недруги Кон-

ституції відзначили його залізну логіку, терпіння і спокій. А 27-28 червня депутат був на ногах 16 годин поспіль! Згодом президент України Л.Кучма скаже про М.Сироту: «Він не сирота, він син українського народу».

Йому пророкували велике політичне майбутнє. Але щось не склалося. Він був у різних партіях, розбивав горщики зі своїми найближчими колегами і однодумцями...

В одному з інтерв'ю 7-річної давності М.Сирота про роботу над українською Конституцією відзначив: «Це була справді пекельна праця. Останні кілька місяців перед прийняттям Конституції я спав не більше 3-4 годин на добу...»

Дехто думає, що М.Сирота є автором кількох статей Основного Закону. Насправді, у ньому немає жодного його слова, жодної коми. Образно кажучи, він був лише менеджером Конституції, організатор її опрацювання і прийняття...

В історії закарбувалися і спогади покійного депутата про ейфорію в залі, коли табло засвідчило, що документ прийнято: «Це був єдиний порив усього залу, депутати почали підкидати мене догори. Я перелякався, кричу: «Хлопці! Перестаньте! А раптом не спіймаєте!» Усі із залу висипали на площу. Кияни, які у той час ішли на роботу, були подивовані тим, що 300 невиспаних, пом'ятіх, неголених людей тішаться, як малі діти...»

«За цю ніч, – пише у своїй книзі Л.Кучма, – було виконано роботу, яку загалом потрібно було робити весь той час, що був відпущений на Конституційний процес, причому працювати зі свіжою головою, а не із сирниками в очах».

Із самого тексту видно, що депутати були не дуже уважні і пропустили цілий ряд суперечностей. Наприклад, там сказано, що всі громадяни рівні перед законом і перед Богом. І тут же дано перелік найширших привілеїв депутатів: недоторканість та інше.

Але, якщо серйозно, то підсумковий варіант Конституції, прийнятий під ранок 28 червня 1996 року, має на собі сліди і гарячкості, і страху, і поспіху, і компромісу.

СВЯТКОВИЙ ДЕНЬ. А ХТО СВЯТКУВАВ?
Чергову річницю прийняття Конституції більшість українців «святкували» без особливого піднесення. Швидше за все, на дачних ділянках, городах чи пляжах. Сьогодні мало хто переживав чарку не просто так, а у пам'ять про славу «Конституційну ніч».

Зрештою, і не дивно. Адже 44% опитуваних мною громадян вважають День Конституції звичайним вихідним. А тих, які мають 28 червня за велике свято, всього 7,9%. Ще для третини опитуваних цей день – звичайне свято, як і всі інші офіційні «червоні дні» календаря.

Сумним рекордом стала інша цифра. 80 з гаком відсотків респондентів у моєму експерименті не знали, в якому році було прийнято Конституцію. Які тільки роки не називали! Дехто навіть спромігся «згадати», що парламент подарував Україні Основний Закон минулого року.

Іван ТУПИЦЯ

НОВЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Днями в УУБА та КаУ вийшла з друку праця науковців-біологів М.І. Бедей, О.П. Крись, М.І. Волощук, І.А. Маканець. «Турлич жовтий (*Genetiana lutea* L.) в Українських Карпатах», що була рекомендована до друку Вченою радою Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія (30 квітня 2010 р., протокол №9) та Карпатського університету імені Августина Волошина (30 квітня 2010 р. протокол №9).

У вступному слові до цього наукового видання ректор академії та університету професор, архимандрит Віктор (Бедь), зокрема, зазначив: «Така наукова праця має важливе значення як у плані пізнання цього виду рослин, так і природоохоронне та виховне значення. Тому цей науковий доробок наших закарпатських ботаніків заслуговує на всебічне сприяння».

Праця є вагомим внеском в наукове дослідження екосистеми Карпатського регіону та її захисту і збереження для майбутніх поколінь.

Прес-служба УУБА

ДЕРЖАВНІ ІСПИТИ ФІЛОСОФІВ БАКАЛАВРІВ

5 червня в Карпатському університеті імені Августина Волошина відбувся останній комплексний державний іспит з філософських дисциплін та засідання державної екзаменаційної комісії щодо присвоєння випусникам бакалаврам освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр Філософії.

Робота державної екзаменаційної комісії проходила під головуванням кандидата філософських наук, доцента кафедри філософії Львівського національного університету імені Івана Франка Рижак Людмили Віталіївни. Комплексний випускний іспит включав такі навчальні дисципліни як «Метафізика і онтологія», «Гносеологія, епістемологія», «Діалектика», «Філософія і методологія наукового пізнання», «Соціальна філософія», з яких студенти показали глибокі знання та ерудицію, як відмітила голова Державної екзаменаційної комісії.

Тепер, коли всі державні іспити позаду, студенти з нетерпінням очікують урочистого вручення дипломів, яке відбудеться 5 липня 2010 року в Свято-Миколаївському актовому залі університету.

Прес служба КаУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АВГУСТИНА ВОЛОШИНА ОГОЛОШУЄ НАБІР АБІТУРІЄНТІВ НА 2010/2011 н.р.

(ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ОСВІТИ III – IV РІВНЯ ДЕРЖАВНОЇ АКРЕДИТАЦІЇ)

Ліцензія МОН України: Серія АВ №506192 від 04.02.2010 р.

У 2010/2011 навчальному році в Карпатському університеті імені Августина Волошина оголошується прийом абітурієнтів з підготовки фахівців на базі повної загальної середньої освіти (11-ти класів) за галузями знань (напрямами) та освітньо-кваліфікаційним рівнем – бакалавр:

БАКАЛАВРАТ

1. Галузь знань ГУМАНІТАРНІ НАУКИ, напрям підготовки: Філософія (спеціалізація богослов'я);
  2. Галузь знань СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ НАУКИ, напрям підготовки: Психологія;
  3. Галузь знань ПРАВО, напрям підготовки: Правознавство;
  4. Галузь знань ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО, напрям підготовки: Фінанси і кредит;
- Термін навчання: денна форма – 4 роки; заочна форма – 4 роки і 6 місяців

Та за освітньо-кваліфікаційними рівнями – спеціаліст, магістр: МАГІСТРИ

1. Магістрів зі спеціальності Богослов'я (Теологія) на основі базової вищої освіти за напрямками: Філософія та вища духовна освіта;
  2. Спеціалістів, магістрів зі спеціальності Психологія на основі базової вищої освіти за напрямком: Психологія;
  3. Спеціалістів зі спеціальності Правознавство на основі базової вищої освіти за напрямком Право;
  4. Спеціалістів зі спеціальності Фінанси на основі базової вищої освіти за напрямком Фінанси
- Термін навчання: денна форма – 2 роки; заочна форма – 2 роки і 6 місяців

ФАКУЛЬТЕТ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

На факультеті підготовки молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти (9-ти класів) здійснюватиметься підготовка

молодших спеціалістів зі спеціальностей:

1. Правознавство;
  2. Фінанси і кредит;
  3. Розробка програмного забезпечення.
- Термін навчання: денна форма – 3 роки
Форми навчання: денна та заочна (на контрактній основі).

ВСТУПНІ ВИПРОБУВАННЯ

На 1-й курс на базі повної загальної середньої освіти (особи що закінчили повну середню школу після 2007 року) – за сертифікатами зовнішнього оцінювання, зокрема:

1. Філософія - українська мова та література, історія України і на вибір: математика, іноземна мова, біологія, географія або хімія.
2. Психологія – українська мова та література, біологія і на вибір: іноземна мова, математика, географія або хімія.
3. Правознавство – українська мова та література, історія України і на вибір: математика, іноземна мова, географія, біологія або хімія.
4. Фінанси та кредит – українська мова та література, математика і на вибір: історія України, іноземна мова, біологія, географія або хімія.
5. Розробка програмного забезпечення – українська мова та література, математика.

Випускники до 2007 року включно приймаються на навчання без сертифікатів зовнішнього оцінювання, на підставі складання вище зазначених випробувань безпосередньо в університеті.

На 1-й курс на основі базової загальної середньої освіти (9 класів) – комплексне вступне випробування у формі тестування відповідно.

1. Правознавство – українська мова, основи правознавства.

2. Фінанси і кредит – українська мова, математика.

На спеціальність Богослов'я (теологія): співбесіда або комплексне вступне випробування за фахом (за програмами профільюючих (фахових) навчальних дисциплін).

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ ВСТУПУ:

1. Прохання на ім'я ректора із зазначенням обраної спеціальності,
2. 6 фотокарток (3x4),
3. Документ про освіту з додатком (нотаріально завірена копія та оригінал),
4. Паспорт (копія 1, 2, 11 стор.),
5. Паспорт батьків (копія 1, 2, 11 стор.) для неповнолітніх,
6. Копія приписного свідоцтва або військового квитка (для абітурієнтів денного відділення),
7. Медична довідка за формою 086-у (2 примірники),
8. Свідоцтво про шлюб, або інший документ (довідку для осіб, які змінювали прізвище),
9. Ідентифікаційний код (копія та оригінал),
10. Сертифікат незалежного оцінювання (копія та оригінал).

У 2007 році Карпатський університет імені Августина Волошина пройшов сертифікацію щодо здійснення освітньої діяльності і став одним із перших у західному регіоні України членом міжнародної освітньої організації з центром у м. Лондон.

ПРИЙМАЛЬНА КОМІСІЯ

88000, м.Ужгород, пл.Театральна, 5-7;
Телефон прямої лінії: 099-369-33-77 (Ольга Миколаївна Карпуша);
тел.: +38 (0312) 61-28-01; 61-20-08; 61-38-33; 61-72-39; факс: 61-29-45;
http://www.kau.com.ua
e-mail: aau_2006@ukr.net

В УЖГОРОДІ ВИСТУПИВ ГУРТ «АРІЯ»

30 червня з концертною програмою «Бой продовжується» у Закарпатському обласному муздрамтеатрі виступив гурт «Арія», який цього року святкуватиме своє 25-річчя. Напередодні концерту музиканти зустрілися із закарпатськими журналістами.

В Ужгороді «Арія» виступала вже кілька разів, проте цього разу вперше музиканти грали на акустичних гітарах, які почали освоювати близько півроку тому. Учасники гурту – неодноразові гості ужгородського байкерського фестивалю, тому Володимир Холстінін підкреслив, що приїжджають вони сюди як додому. Загалом, за їхніми підрахунками, в Україні «Арія» дає навіть більше концертів, ніж у Росії (щороку не менше 25-30).

На концерті в Ужгороді звучали не лише пісні з нового альбому, а й давно відомі хіти, зокрема, пісня «Улиця роз», вперше виконана ще 23 роки тому. Щодо змін у складі гурту, музиканти повідомили, що з нагоди ювілею планують виступити спільно із экс-учасником «Арії» Валерієм Кіпеловим.

Віталій Дубінін зізнався: «Ми не думали, що так швидко святкуватимемо 25-річчя, ще недавно святкували 10 років гурту... З роками час іде швидше». За підрахунками музикантів, «Арія» виступила щонайменше на 2 тисячах концертів. Найбільш очікуваним для рок-музикантів свого часу виявився, за їхніми словами, виступ на воєнно-морському крейсері, на гітарах самих військових.

Щодо назви туру «Бой продовжується», В. Дубінін пояснив, що це фраза з фільму «Рембо», яка увійшла до тексту пісні: «Чомусь рок-музику нерідко порівнюють з боєм». Щодо енергійності своїх шанувальників, музиканти зауважили, що проблеми під час концертів створюють не фанати, а неправильно організована охорона — охоронці інколи намагаються випробувати ви-

вчені прийоми боротьби на юнаках, котрі намагаються пройти ближче до сцени і там підспівувати своїм кумирам.

З українських музикантів учасники «Арії» відзначили «Океан Ельзи» та ВВ. А на питання, чи відвідують концерти своїх колег, відповіли, що побували на виступах «Guns N' Roses» та «Metallica».

ЗАКАРПАТСЬКА «СТУДЕНТСЬКА РЕСПУБЛІКА»

В Ужгородському прес-клубі відбулася прес-конференція організаторів Закарпатського регіонального етапу мультимедіа-фестивалю «Студентська республіка», який триватиме 6-8 липня в урочищі «Дубки» Ужгородського району.

Як розповів керівник «Студентської республіки» на Закарпатті Володимир Білонка, для участі у фестивалі зареєструвалися вже 10 команд із 10 ВНЗ області, тобто понад 350 студентів. Протягом фестивального тижня вони братимуть участь у насиченій програмі, до якої увійшли як інтелектуальні, так і спортивні та розважальні заходи. «Із виборів «мера» «Студентська республіка» переросла у мульти-фестиваль та включає понад 15 різних суб-фестивалів», — каже В. Білонка. Студенти змагатимуться у брейн-ринзі, інтелектуально-розважальній грі «Мафія». Взв'язавши до уваги досвід минулих років, організатори, за словами президента обласної федерації баскетболу та стрітболу Ростислава Буланова, збільшили кількість спортивних турнірів, серед яких тепер — карпатський гольф,

петанк, спідмінтон, крикет, ходіння на ходулях, дартс, пейнтбол, стрільня з рогаток, метання ножів, водний футбол, армреслінг і навіть... «гастрономічні» види спорту. До слова, вживати алкоголь буде заборонено.

«Студентська республіка» існуватиме як окрема держава, матиме свої закони, валюту, кордони і навіть валюту (студіки), — розповів координатор «Студентської республіки» на Закарпатті Борис Чернявський. Крім того, кандидати на посаду студентського мера проведуть повноцінну виборчу кампанію, агітацію, братимуть участь у дебатах. На протипагу минулорічному доповіді, коли ця посада фактично була номінаційною, новообраний мер повинен буде вести перемовини з реальною владою обласної і міської рад, лобювати інтереси закарпатського студентства.

На «Студентській республіці» планують встановити кілька рекордів, один з яких, можливо, стосуватиметься традиції спускання вінків на Івана Купала.

«З-поміж інших це — унікальний фестиваль, який орієнтований не на туристів, а на самих учасників. Пасивно споглядати тут буде не так цікаво, як самому брати участь у насиченій програмі» — впевнений керівник Закарпатської ліги КВН Сергій Денисенко. Він також повідомив, що на фестивалі розіграють кубок КВН серед непрофесіоналів.

Усі учасники «Студентської республіки» будуть застраховані і забезпечені харчуванням. Вночі охочі візьмуть участь у dj-параді «Нічна туса». Щодня визначатимуть переможця у фотоконкурсі «Спахлах емоції». Планується кілька квестів та флеш-мобів. Серед учасників обиратимуть «Першу леді» і «Містера Студентської республіки», які представлять Закарпаття на аналогічному всеукраїнському конкурсі.

Ганна ТАРКАНИЙ

ФІЛОЛОГІЧНІ НОТАТКИ

ПРО ВІРНИСТЬ ТРАДИЦІЯМ

Уся країна веселиться — на нашого «презика» вінок упав! ЗМІ тільки про те і пишуть, а народ читає — хто в Інтернеті, хто в клозеті: одне з видань присвятило цій темі цілу (!!!) сторінку, так і називається — «Янукович і вінок». Це як ото Ющенкові бджоли — п'ять років не могли з тої теми злізти. Треба ж цю нішу заповнити. Я згодна з А. Бондарем, що криза — то передусім криза смаку.

Що завжди тримало наш (і будь-який) народ? Додержання традицій.

Вінок (вінець) — споконвіку круглий. Хоч терновий, хоч вінчальний, купальський, поховальний — круглий. А обряд називається — покладання вінків. Не «поставляння» ж. Та це про справжні вінки. А звідки взялися оті трикутні громіздки одоробла, які просто-таки наступають, немов ворожа орда, з мертвою целофановою «хвостом» і страхітливими штучними квітами неймовірних ядучих кольорів. Уже й у нас навала «монстрів» загрожує поглинути традиційний закарпатський круглий і неяскравий вінок.

Додержання традицій надає життю змістовності, навіть може вивести людину з багатьох халеп. А недодержання — робить життя безбарвним. А може й по лобі дати.

Наталія ДЯЧЕНКО

І ЗНОВУ — БОРЩОВИК!

Ця підступна рослина рясно вкрила обидва береги річки Уж. Її розкішні біло-сірі парасолькоподібні квіти та розлоге, широке листя радують око, дивують величчю, однак приховують у собі чимало небезпеки. Викоринити повністю цю рослину досить складно, вона надто пристосована до існування. Через те, що борщовик «облюбував» собі береги Ужа, жителі міста в основному вже добре його знають. Неодноразово цей бур'ян ставав темою журналістських статей в обласній пресі, проте щороку він з новою силою атакує центр міста, улюблену місцину відпочиваючих краян та гостей — набережну.

Пройшовшись узбережжям безпосередньо від пішохідного мосту і до підвісного боздоського, можна зустріти суцільні плантації борщовика. Висота, кількість, розміри цієї рослини лякають з огляду на небезпеку, що в ній чаїться.

У Великій енциклопедії Кирила і Мефодія (версія 2004, електронний варіант) читаємо наступне: «Борщовик — рід крупних високих трав родини парасолькових. Відомо близько 70 видів його. Медоносні. Молоді стебла і листя багатьох видів їстівні, деякі використовуються як кормові та лікарські. Сік спричиняє запальні реакції на шкірі».

Із 70-ти існуючих видів борщовика на території нашої країни росте близько 40. Різновиди борщовика значно різняться один від одного. Наприклад, борщовик сибірський — добрий смаковими якість і нешкідливий для організму, а от борщовик Сосновського під впливом сонячного проміння здатний викликати опіки шкіри, однак його в переробленому вигляді використовують як корм для худоби, силос; борщовик передньоазіатський і борщовик Стевена використовують як ароматизатори. Ефірна олія і сушена зелень використовую-

ються у харчовій промисловості, зокрема при консервації. Молоді стебла і листя в невеликій кількості кладуть до салатів, додають до начинки пірижків тощо. Коріння та плоди борщовика додають до складу лікарських сумішей, що застосовуються при захворюваннях нирок, жовчокам'яній хворобі, при шлунково-кишкових та гінекологічних захворюваннях, лімфаденітах, сибірській виразці, фурункулозі.

Батьківщиною борщовика Сосновського є Кавказ. Винуватцем у його поширенні, за словами Вадима Самокатова, є Йосип Сталін. Якоюсь дізнавшись, що у Північній Америці борщовик є цінною кормовою культурою, Й. Сталін особисто дав розпорядження розводити його на теренах Союзу. Із бур'яну борщовик перетворився, як зазначає В. Самокатов, у культивовану рослину. Справу Сталіна у розмноженні борщовика продовжив Хрущов, а потім — Брежнев. У 70-х роках борщовик порадили вирощувати полякам, проте місцевим скотарям це не сподобалося, через те що молоко корів, які їли борщовик, віддавало гіркоту. До того ж, з'ясувалося, що рослина отруйна. І хоч вирощувати борщовик у Польщі перестали, його ще довгий час називали не інакше як «помста Сталіна», через труднощі з повним викориненням цієї рослини.

Висотою борщовик досягає 2 м, за що ботаніки правомірно прозвали його травою Геракла. Вся рослина вкрита жорсткими ворсинками. Стовбур має вигляд порожньої мілкорестистої трубки. Квіти біло-зеленуваті, інколи рожеві, у вигляді великих багатопроменевих парасольок. Квітне з липня по вересень.

Зростає борщовик на узліссях, берегах річок і струмків, серед чагарників. Розмножується самосівом. Корінь його круглий,

товстий, висмикнути або викопати його важко.

Небезпечною є ця рослина тим, що спричиняє опіки. Найбільш сильні фітоопіки борщовиком виникають при взаємодії з вологим тілом людини у спекотні сонячні дні. Фурукумарини — речовини, що наповнюють усю рослину і викликають подразнення, активні на повну силу тільки при яскравому сонячному світлі. Особливістю дії фурукумаринів на людський організм є підвищення чутливості ураженої ними шкіри до ультрафіолетового випромінювання, що складає основу сонячних променів. Внаслідок цього відбувається швидкий або дещо відтягнений у часі опік шкіри, іноді — з фатальним наслідком (при ураженні значних ділянок шкіри, рота чи горла). Лікарі стверджують, що пухирці від доторку з борщовиком можуть з'явитися як через декілька годин, так і за кілька днів. При сильних опіках, спровокованих цією рослиною, піднімається температура, починається лихоманка, виникають пухирці, виразки. Після лікування на їх місці залишаються темні плями, що не зникають до півроку, а то й більше, іноді й усе життя.

Більш безпечними борщовикові чагарники є у похмуру погоду (але хто б ними прогулювався?). Борються з борщовиком за допомогою гербіцидів, але гербіциди його не знищують, а лише призупиняють ріст на один рік. Важливо квітку-шапку скосити, намагаючись триматися якомога далі від рослини. Щоб сік не потрапив на руки, слід одягнути гумові рукавички.

Якщо сік все ж потрапив на тіло, необхідно якнайшвидше змити отруту, а також густо намити уражене місце господарським милом і змити лосьйоном, що містить спирт, а також прикрити від сонця те місце тканиною, складеною у кілька шарів. Слід використати і протиопікову мазь, а ще — звернутися за консультацією до лікаря, щоб уникнути небажаних ускладнень.

Найчастіше від борщовика потерпають діти. Моя колега пригадує випадок, пов'язаний з цією рослиною, що стався з її онукою десять років тому. 5-річне дівча приїхало з іншого регіону країни погостювати до дідуся і бабусі. Дідусь пішов з онукою на прогулянку по місту. Звичайно, найкращі краєвиди — біля річки. Дитина милувалася Ужем і білими величними квітами на його узбережжі. Дідусь не зауважив, що ці квіти небезпечні. Дівчинка зірвала одну, гралася з нею, сиділа на траві (певно, і на її листках) і в результаті отримала сильні опіки, з'явилися чималі пухирі майже по всьому тілу. Довелось бігти щодуху до лікарів, а було, як це не парадоксально, саме свято — День медпрацівника. Все обійшлося, але плями від опіків залишилися надовго, лише через 10 років зник їх слід. Отож, тримайтеся подалі від заростей цього агресора і не пускайте до нього дітей.

Кілька років тому, з ініціативи міської влади, проводилися очисні роботи русла річки Уж, яке значно замулилося і обросло подекуди цілими островами, заважаючи течії. Тоді працювало чимало техніки, і за досить короткий час вдалося привести Уж до порядку, відкрилися просторі краєвиди, було викоринено всілякий бур'ян, в тому числі й борщовик. Однак зараз, ближче до підвісного мосту, ситуація потрохи повертається до початкового вигляду: по обидва боки річки — борщовики, звужується русло, а комунальні служби, чомусь, не послішують відповідно реагувати на цю ситуацію і не беруться до очистки берегів Ужа. Деякі науковці навіть стверджують, що масштабне поширення, саморозростання борщовика є свідченням складних екологічних умов, що відзначаються вкрай сприятливими для росту цієї рослини; виходить, що борщовики є мірилом, індикатором ступеня забрудненості тієї чи іншої території.

Багато хто із місцевих жителів і не знав би цієї рослини, якби не наш Уж! Даруйте за іронію! Однак за законами логіки найперше слід усунути нагоду до небезпеки, ніж потім боротися з її наслідками. Надіємось, що наш голос почують компетентні в цьому органі.

Наталія ГУМЕН-БІЛАНІЧ

ФОТОФАКТ

У центрі Ужгорода на пл. Театральній виявлено гніздо змії

ЖЕРЕБКУВАННЯ КАЛЕНДАРЯ ПЕРШОСТІ СЕРЕД КОМАНД ПЕРШОЇ ЛІГИ

На XIX Конференції Професіональної футбольної ліги, що відбулась 24 червня 2010 року в конференц-залі Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту України, проведено жеребкування календаря першості серед команд першої ліги.

До вашої уваги календар I кола першості серед команд першої ліги сезону 2010-2011 років (вказані базові дні туру):

- 1 тур**
17 липня 2010 р.
5. Олександрія – ЗАКАРПАТТЯ
- 2 тур**
24 липня 2010 р.
ЗАКАРПАТТЯ – Чорноморець
- 3 тур**
31 липня 2010 р.
Прикарпаття – ЗАКАРПАТТЯ
- 4 тур**
07 серпня 2010 р.
ЗАКАРПАТТЯ – Фенікс-Іллічовець
- 5 тур**
14 серпня 2010 р.
Арсенал – ЗАКАРПАТТЯ
- 6 тур**
22 серпня 2010 р.
ЗАКАРПАТТЯ – Титан
- 7 тур**
28 серпня 2010 р.
Львів – ЗАКАРПАТТЯ
- 8 тур**
01 вересня 2010 р.
ЗАКАРПАТТЯ – Зірка
- 9 тур**
5 вересня 2010 р.
Сталь – Закарпаття
- 10 тур**
11 вересня 2010 р.
Кримтеплиця – Закарпаття
- 11 тур**
18 вересня 2010 р.
ЗАКАРПАТТЯ – Дністер
- 12 тур**
26 вересня 2010 р.
Енергетик – ЗАКАРПАТТЯ
- 13 тур**
02 жовтня 2010 р.
ЗАКАРПАТТЯ – Геліос
- 14 тур**
6 жовтня 2010 р.
Нафтовик-Укрнафта – ЗАКАРПАТТЯ
- 15 тур**
10 жовтня 2010 р.
ЗАКАРПАТТЯ – Кремінь/Нива
- 16 тур**
16 жовтня 2010 р.
Динамо-2 – ЗАКАРПАТТЯ
- 17 тур**
23 жовтня 2010 р.
ЗАКАРПАТТЯ – Буковина

ЩО НЕ СІЛЬЦЕ – СВОЄ ЛИЦЕ

Легенди та оповіді про закарпатські міста і села

КЕЛЕЧИН

Колись давно на Міжгірщині в селі Келечин жив один заможний чоловік. Мав досить велике господарство і рахувався самим багатим газдом на селі. Звався він Келеч. Хоч і числився заможним, але був дуже доброю і чесною людиною, що рідко буває серед таких. Він постійно співчував і допомагав бідним. Та сталося так, що він також захворів. Лікували його різні бабківорожілі і вчені дохтори з Волового, Волівця, Хуста, Мукачєва, але, що не робили, – ніщо не допомагало.

Розуміючи, що смерть може настати в будь-який час, Келеч узяв і розділив усе своє майно, увесь свій маєток між людьми того села, де жив. Люди сердечно дякували йому, хоча й не розуміли, чому так робить, бо ще доти не стрічали жодного багача, щоб добровільно роздавав своє багатство простим людям. Зрозуміли лише тоді, як Келеч помер.

– То він тому, – судили, – бо жив з до-

бром, з добром хотів і піти з цього світа...

І люди зберегли в своїх серцях пам'ять про нього. В його честь назвали й своє село за його прізвиськом Келеч – Келечином.

(Записала Олександра Ніколишина від Вікторії Секереш, с. Келечин Міжгірського р-ну, 2001 р.)

ЗАКАРПАТСЬКІ ОРІЄНТУВАЛЬНИКИ ВИЙШЛИ НА ПІК ФОРМИ. Й ГОТУЮТЬСЯ ПІДКОРИТИ УКРАЇНУ

Ряд ключових змагань провели представники спортивного орієнтування нашого краю.

Заступник директора Закарпатського центру туризму учнівської молоді Костянтин Сас сповістив для «СЗ», що цьогорічного березня пройшли попервах традиційні змагання «Карпатська весна». Перший день вони тривали в мікрорайоні Червениця обласного центру, а на другий – перенеслися в Кам'яницю Ужгородського району. Ними відкрився спортивний сезон. Змагалися 120 учасників, починаючи від 12 років аж до ветеранів. Відтак, від 14 років і старші брали участь у чемпіонаті України з велосипедного орієнтування. Два квітневих дні 60 учасників з нашої області, столиці, Львова, Харкова, одна жінка навіть із Росії змагалися за лаври лідера в мікрорайоні «Шахта». Доц брудний велосипеди, але жага до перемоги висушувала все. Тут ужгородці переконливо виграли у мукачівців. Залишили особисті дистанції Ужгорода. Учасники половину дистанції долали на велосипеді, а другу – бігли, користуючись картою. Дачні ділянки на «Шахті» сприйнятливо дивилися на змагання чотирнадцятирічних і старших... Піком місцевих орієнтувальних пере-

гонів були п'ять Літні юнацькі спортивні ігри Закарпаття 2010 року 19-20 червня в Ужгороді. З Іршави, Ужгорода було аж по чотири команди, а ще по одній – з Мукачєва, Перечина, Хуста. Всього – 11 команд. Переможцями стали кандидати в майстри Андрій Соханчик, Олександра Жданович, Олександр Касянов, Євген Сиротов, Вікторія Соломка, Вадим Бамбушкар із молодшого покоління. Зі старших хлопців відзначився Ференц Гутлебені, а з ветеранів – мукачівець і майстер спорту Руслан Касянов...

За підсумками цьогорічних змагань команда готується до Літніх спортивних ігор України в Черкасах 15 липня. Це, за словами К. Саса, головні спортивні змагання року. Учасники будуть відбиратися з команд-переможниць згаданих літніх спортивних поєдинків нашого краю, де першість тримала команда Ужгорода, другими стали спортсмени села Кам'яниця на Ужгородщині, а третіми – іршавчани. З них і будуть відбиратися члени збірної.

Василь ЗУБАЧ

НЕ ТІЛЬКИ ДУХОМ, АЛЕ Й ЗДОРОВ'ЯМ НАШОМУ СУСПІЛЬСТВУ КОЖЕН ДОПОМАГАЄ

Це вповні показує Ужгородська гімназія з угорською мовою викладання, що знаходиться на вулиці Грушевського в Ужгороді. Вона гуманітарного напрямку, тому діти не мали би змоги при звичайній до здорового способу життя, якби не талановитий учитель фізкультури Костянтин Томчич. Він створив просто унікальний зал для занять кіокушин-карате, не забуваючи про інші напрямки оздоровлення українського народу.

— Мій головний намір, — говорить при бесіді простий, як уранішнє сонце, пан Костянтин, — щоб наші учні відчули сповна, що є все-таки правильна фізична культура навіть на зламах сучасності. І в зимовий період вони відвідують мій зал та вуличні спортивні майданчики, з якими допомогли розібратися адміністрація школи та консульство Угорської Республіки. Буде незабаром для повного завершення робіт на майданчиках привезений електричний

БРОНЗОВІ ПРИЗЕРИ УКРАЇНИ – ВАЖКОАТЛЕТИ ЗАКАРПАТТЯ

Успішно виступила важкоатлетична дружина на чемпіонаті України з важкої атлетики в місті Луцьк.

Віктор Назаров, вагова категорія 56 кг., став бронзовим призером, піднявши в ривку 96 кілограмів та поштовху 113 кілограмів. Такий же результат показав Артур Тютюник із Луганська, але він був легший за Віктора, тож йому вручено срібну нагороду. Чемпіоном став Олександр Коломієць із Волині.

Другу бронзову нагороду приніс команди Закарпаття Микола Терентьев із Ужгорода. Микола, виступаючи у ваговій категорії 85 кілограмів, показав відмінні результати в ривку 153 кілограми і поштовху 191 кілограм. У сумі – 344 кілограми. Іван

трамбувальний пристрій. Учні, котрі придуть навчатися в наш заклад у 2010-2011 навчальному році просто здивуються прекрасним футбольному, волейбольному та баскетбольному майданчиком.

А почалося все з клубу «Куйлиця», який морально та фінансово підтримував Віктор Бєдь — справжній патріот Закарпаття.

Василь ЗУБАЧ

ФК «ЗАКАРПАТТЯ» ОБХОДИТЬСЯ БЕЗ ПЕРЕМОГ

29-го червня ужгородське «Закарпаття» на тренувальному зборі у Херсоні зіграло свій перший контрольний матч – команда провела спаринг проти друголігівського «Миколаєва». Результат зустрічі – 0:0.

У другому поспіль неофіційному поєдинку «Закарпаття» обходиться без перемог (18 червня поступилося львівським «Карпатам» – 3:0).

Упродовж зустрічі беззаперечною перевагою володіли ужгородці, щоправда, дивідендів їм це не принесло: матч нагадував літню спеку — на полі панувала справжня пустельна засуха. На двох команди створили усього два, як кажуть, голеві моменти: занервувати захисників «Миколаєва» змусив Артюк, після удару якого м'яча викинуло за лінію воріт. Цей же атакуючий півзахисник згодом вціпив у стійку.

РУБЕН ГОМЕС – БІЛЬШЕ НЕ ГРАВЕЦЬ «ЗАКАРПАТТЯ»

Завершивши його контракт із нашим ФК. Зважаючи на ліміт на леґіонерів, яких у першій лізі одночасно на полі максимум може бути троє, тренерський штаб «Закарпаття» вирішив не продовжувати угоду з футболістом.

У складі ужгородців Рубен Гомес дебютував 2 серпня 2009 року у третьому турі прем'єр-ліги року в матчі проти донецького «Металурга». За сезон аргентинець зіграв 22 поєдинки, у яких забив два голи.

ЧЕМПІОНАТ ОБЛАСТІ XI ТУР. 27 ЧЕРВНЯ

Мукачєво. Стадіон «Авангард». 1500 глядачів «Мукачєво» – «Берегвідейк» – 0:2, юнаки (матч перенесено)

Свалєва. Стадіон «Авангард». 900 глядачів «Поляна» – «Севлюш» – 5:1, юнаки – 4:1

Середнє. Селищний стадіон. 900 глядачів «Середнє» – «Ф.Медвідя» – 4:1, юнаки – 2:1

Вишкєво. Стадіон «Колос». 650 глядачів «Вишкєво» – «Ялинка» – 4:1, юнаки – 0:1

Довге. Стадіон «Боржава». 1200 глядачів «Боржава» – «Карпати» – 2:1, юнаки – 1:1

Пістрялово. Стадіон «Метеор». 750 глядачів «Метеор» – «Верховина» – 4:0, юнаки – 2:1

Гонку бомбардирів очолює Руслан Соскіда – «Середнє» – 11 голів.

Василь ДЕЯК